

Glasilo Mestne občine Novo mesto,
številka 4, letnik 2016

NOVO
MESTO

**Krajevne skupnosti
v Mestni občini Novo mesto**

**Koliko občane stane
zimska služba**

PIŠE PRIHODNOST.

0 fotografu naslovnice

Robert Kokol

prihaja iz Bele krajine. Že 20 let
ustvarja v novomeškem podjetju
Foto Asja. Imel je že več fotografskih
razstav. Poznamo ga kot pronicljivega
dokumentarista družabnih dogodkov in
drugih prireditev.

KAZALO

3	Uvodnik	21	Demografske značilnosti
4	Kolumna	22	Celostna prometna strategija
5	Koliko občane stane ...	24	Društvo Novo mesto
6	Kronika občinskega sveta	25	Kolesarju prijazno podjetje
8	Novomeški kolaž 2016	26	Knjižnica Mirana Jarca
10	Prispevki svetniških skupin	27	Potujoča knjižnica
13	Intervju: Kathryn Willson	30	Urbane oaze
15	Krajevne skupnosti v MO Novo mesto	31	Nagradna križanka
19	Menedžment mestnih središč		

> Damijan Šinigoj

KAJ PRAVI KRISTALNA KROGLA?

Poleti so slovensko jamarsko reševalno službo bolgarski kolegi zaprosili za pomoč pri nesreči bolgarskega jamskega potapljača v neki njihovi vodni jami. Po dogovorjenem času se namreč ni vrnil iz nje. Seveda so najprej z reševanjem poskusili sami, a zaradi neugodnih vremenskih razmer in pomanjkanja izkušenj enostavno niso mogli priti dovolj globoko, da bi ponesrečenca našli. Ampak poziv za pomoč je prišel prepozno, šele nekaj dni po nesreči. In četudi bi po čudežu potapljač našel kakšen zračni žep (kakor se je zgodilo letos pri nas slovenskemu potapljaču, ko smo bili vsi prepričani, da gremo nekaj dolgih ur po izginotju le še po kolegovo truplo, pa je bil na srečo živ in zdrav!), tako dolgo enostavno ne bi mogel preživeti. Smo predlagali, da počakamo na boljše vremenske razmere in nižjo vodo, in so se vsi strinjali s tem, dokler se ni vmešala jasnovidka, ki je pogrešanega potapljača »videla« nekje na suhem! In so zaradi pritiska družine potapljači reševalci tvegali ter v nemogočih razmerah prišli do pogrešanega potapljača. Ki pa seveda ni čakal pomoči nekje na suhem ...

Zakaj pripovedujem o tem? Za tokratno številko glasila Novo mesto smo zaprosili sodelujoče, naj razmislijo o viziji Novo mesto 2030, kako vidijo mesto v tem obdobju in sebe v njem. In ko sem razmišljal o tem, me je spreletelo, da se tako daleč enostavno ne da videti. Razen seveda, če nisi jasnovidec oziroma če v tovrstne hokusposkuse verjameš. Kaj prinaša prihodnost, ve le prihodnost, a to seveda absolutno ne pomeni, da ne smeš nič načrtovati. Prav nasprotno!

Zadnjič sem gledal neko oddajo, v kateri so otrokom pokazali nekaj aparatov iz ne tako daljne preteklosti. Telefon z okroglo številčnico, videorekorder, prenosni predvajalnik kaset, fotoaparati s filmom, telefonski imenik, izposojevalnico videokaset, pozivnik ... In otroci seveda niso imeli pojma, kaj s tovrstnimi napravami sploh početi. Telefon z okroglo številčnico, v katero si vtaknil prst in z vrtenjem izbiral številko (pa sovražil prijatelje, ki so imeli več ničel v telefonski številki), je bil zanje popolna neznanka. Saj slušalko so znali prisloniti ob uho, kako pa koga poklicati ...? In so jim seveda dali še telefonski imenik. Ki so ga z grozo prelistali, verjetno so se bali, da gre za obsežno obvezno domače branje. Prav tako so z začudenjem v rokah držali VHS-kaseto in se krohotali ob dejstvu, da si nanjo lahko spravil SAMO en film. In ob omembi izposojevalnic videokaset le še bolj začudeno zmajevali z glavicami. Da si moral hoditi nekam in si izposoditi film ter ga potem tudi fizično vrniti, ne pa le na gumb za »pretoči« pritisniti na računalniku?! Ob prenosnem predvajalniku avdio kaset so le ogorčeno zrlji v voditelja in prav videl si jim na obrazu, kako se jim »stari« ljudje, ki so to morali uporabljati, za nazaj smilijo. Da si lahko le nekaj pesmi imel gor pa še po vrsti si jih moral poslušati?! Fotoaparati s filmom je pa poskrbel za največ smeha, saj so prav vsi, potem ko so naredili posnetek, iskali, kje se lahko pogleda fotografija. A da si jih lahko naenkrat na-

Foto: Tomaž Grdin

redil največ nekaj več kot dvajset?! Pa saj to še za en dober selfi ni uporabno! Sem se ob gledanju oddaje počutil ko dinozaver, kajti vse te zadeve sem tudi jaz veselo uporabljal, ko so bile še aktualne, pa še prav moderne so se mi zdele. Pustimo ob strani, da pozivnik jamarske reševalne še vedno nosim s sabo. Kajti ne glede na to, kako funkcionalen in uporaben in oh in sploh je prenosni telefon, predvsem v odročnejših krajih brez mobilnega signala, kjer se rad potikam, postane le draga igračka!

Ja, vizionarji so tisti (redki) ljudje, ki so znali svoje vizije potem tudi udejanjiti. Ki so videli naprej in rinili in rinili. Ni jih veliko, sem prepričan. Pa ne samo pri razvoju raznih naprav in pripomočkov, tudi za razvoj mest so potrebni! Kajti razvoj mest je absolutno neverjeten. Kot pravi Jure Dolinar v svojem članku, so mesta gonilo gospodarskega in družbenega razvoja in tudi prostor priložnosti za bolj učinkovite in trajnostne načine bivanja. V prihodnosti bodo konkurenčna samo trajnostna, zelena in pametna mesta, ki bodo zagotavljala zdravo življenjsko okolje, učinkovite oblike bivanja in koncentrirala dejavnosti in storitve, ki prepoznava in odgovarjajo na nove potrebe družbe. Za trajnostni urbani razvoj celotnega mesta je treba začeti v zgodovinskem jedru, ki ga lahko imenujemo tudi srce mesta in je pomembno predvsem za razvoj turizma v celotni regiji. Obenem je mestno jedro tudi ogledalo mesta.

Zadeve se spreminjajo s svetlobno hitrostjo, le pogledajte si kakšen filmski posnetek iz dvajset let nazaj. Ne boste prepoznali ne mesta ne ljudi! Če se vedno spreminjajo na bolje, pa že nisem povsem prepričan.

V Društvu Novo mesto strategijo razvoja posrečeno primerjajo z avtomobilsko navigacijsko napravo, ki nas pripelje do zelenega cilja, ne da bi pri tem zašli s poti. Prvi pogoj za varno pot je seveda določitev končnega in strateških ciljev, ki morajo biti konkretni, merljivi in časovno opredeljeni. Predvsem pa morajo odražati usklajenost razvojnih želja z dejanskimi zmožnostmi.

A tako kot pri vseh stvareh je na koncu vse odvisno od človeka. Kakor navigacijska naprava lahko pokaže več poti, tako lahko tudi mi izbiramo poti in načine priti na cilj. Čeprav je ta oddaljen dvajset let ali več. Saj tudi za maraton najprej narediš en korak, dva, tri ... In vmes lahko pot tudi prilagodiš, kakopak. Le odgovorni ljudje morajo vedeti, kaj počnejo, pa bo. Novemu mestu kaže dobro, gleda se tudi v prihodnost.

Novo mesto

Glasilo Mestne občine Novo mesto

UREDNIK

Damijan Šinigoj

KOORDINACIJSKI ODBOR

Sara Drašković, Meta Retar, Tina Cigler, Peter Žunič Fabjančič

NASLOVNICA

Robert Kokol

JEZIKOVNI PREGLED

Nina Štampohar

PRELOM

Konvikt, d. o. o.

SPLETNA STRAN

www.novomesto.si

NAKLADA

13.200 izvodov

IZDAJATELJ

Mestna občina Novo mesto

ZA IZDAJATELJA

Gregor Macedoni, župan

DECEMBER 2016

ISSN C508-4547

NOVO MESTO IMA VIZIJO

Gregor Macedoni, župan

Pred kratkim sem nekje prebral, da kdor ima in hoče doseči cilj, vselej odkrije način, kako priti do njega. Na volitvah leta 2014 sem skupaj s somišljeniki predstavil program Novo mesto 2020, ki smo ga s sodelavci takoj po volitvah začeli uresničevati. Dolg seznam projektov se uresničuje in se še bo. Ocenjujem, da smo že do zdaj skupaj s sodelavci opravili res veliko dobrega in kakovostnega dela na številnih področjih in sistemih, ki jih pa še vedno poskušamo prilagajati glede na potrebe in značilnosti našega okolja. Prepričan sem, da je zdaj tudi čas, da si zastavimo pot, kako bomo postali občina prihodnosti.

Foto: Peter Žunič Fabjančič

Potreben je daljši časovni okvir, znotraj katerega želimo trdno postaviti vizijo, ter na tej podlagi cilje in smeri razvoja naše občine. Primerno obdobje je obdobje naslednjih 15 let, zato smo oblikovali Strategijo Mestne občine Novo mesto za obdobje do leta 2030. Strategija pokriva več glavnih področij: gospodarstvo in podjetništvo, okolje in prostorski razvoj, družbene dejavnosti in Novo mesto kot regijska prestolnica.

Moj predlog naše skupne vizije je, da postanemo občina, v kateri bo prijetno bivati, delati, se učiti in zabavati. Cilj, h kateremu stremimo, je, da postanemo pametna občina, v kateri se vse storitve povezujejo na način, da nam lajšajo življenje. Predvsem pa, da temeljito razmislimo o sistemih urejanja vsakega vidika delovanja občine, da bodo vsa naša dejanja usmerjena v zagotavljanje trajnosti in blaginje, ki si jo želimo doseči. Zato ker si to mi in naši zanamci zaslužimo. Zato moramo biti pogumni in vizionarski.

Prvi razlog, zakaj 15-letno obdobje, je demografska slika. Ta je veliko boljša kot v večini slovenskih mest in občin, pa vendar odpira veliko izzivov. Zato je prav, da se pravočasno soočimo s spremembami, ki jih bomo morali reševati s premišljenim prostorskim razvojem. Zato sta področji okolje in razvoj v prostoru zelo pomembni.

Današnja identiteta Novega mesta je povezana z uspešnim gospodarstvom. Novo mesto s 23 000 delovnimi mesti in 15 000 aktivnimi prebivalci ima stopnjo brezposelnosti pod naravno stopnjo, ki se giblje med 2 in 3 odstotki. To je zelo dobro izhodi-

šče, vendar pa se tudi zaradi drugačne dinamike globalnih razmer naše gospodarske družbe srečujejo z izzivi, ki jih po našem mnenju lahko pomagamo reševati tudi kot lokalna skupnost. Prepričan sem, da se vsi strinjamo, da je naš skupen interes, da ostanemo še naprej slovenska prestolnica izvoznega gospodarstva. Prav je, da izpostavim, da velik neizkoriščen potencial za bogatenje našega prostora predstavlja tudi turizem. Kot smo že pokazali s sprejeto strategijo turizma, katere pripravo je vodil podžupan Boštjan Grobler, imamo jasno vizijo in načrt, kaj so naši nadaljnji koraki na tem področju.

Področje družbenih dejavnosti je prav tako izjemno pomembno, ko govorimo o kakovosti življenja v dolenski prestolnici. Zajemajo res široko paleto dejavnosti od zdravstva, sociale, šolstva, kulture, športa, družbenega dogajanja in povezovanja vseh teh področij.

V mesecu septembru smo vsem tem naštetim področjem posvetili posebne tematske delavnice, na katerih so številni občani pristopili k sooblikovanju vizije in strategije naše občine. Hkrati pa se moramo zavedati, da vsa področja enakovredno vplivajo na to, kako uspešni bomo pri doseganju vizije, da postanemo občina, v kateri bo prijetno bivati, delati, se učiti in zabavati. Zato je zelo pomembno, da si zastavimo realne in uresničljive cilje pri celotnem nizu nalog, ki jih kot lokalna skupnost imamo.

Vabim vse, da skupaj oblikujemo našo občino in mesto, ki piše svojo prihodnost že 650 let.

KOLIKO OBČANE STANE?

Zimska služba

Pred nami je tisti čas v letu, ko nas obiskujejo dobri možje, ob tem pa naše kraje skoraj vsako leto pobeli tudi sneg. Vsi se ga veselimo, je vir neštetih radosti tako za otroke kot malo starejše, še posebej ob praznikih. Za vse tiste, katerih naloga je skrbeti, da kljub snegu in drugim, malo manj priljubljenim zimskim vremenskim nevšečnostim življenje v naši občini poteka čim bolj nemoteno, pa izvajanje zimske službe pomeni veliko odgovornost, ki jo imajo do občanov.

Zimska služba je vsako leto načrtovana v obdobju med 15. novembrom (v primeru cestišč) oz. 15. decembrom (v primeru ostalih prometnih površin) in 15. marcem naslednje koledarsko leto. V veliki meri je odvisna od količine padavin, višine temperatur in ostalih vremenskih vplivov, ki nenazadnje opredeljujejo tudi končno višino porabljenih občinskih sredstev za izvajanje pluženja, čiščenja in posipavanja najrazličnejših površin – cest, pločnikov, stopnišč, parkirišč, mostov in javnih poti. Dejavnosti zimske službe za Mestno občino Novo mesto izvajata dve podjetji – Komunala Novo mesto, d. o. o., in CGP, d. d.

Komunala Novo mesto v sklopu opravljanja zimske službe skrbi za čiščenje in posipavanje pločnikov, stopnišč, parkirišč in javnih poti glede na seznam, ki ga vsako leto potrdi MO Novo mesto. Javne peš poti se posipava s soljo v primeru, ko zapade do 5 cm snega, če ga zapade več, je treba zapadli sneg splužiti. Javne parkirne prostore se začne plužiti, ko zapade več kot 10 cm snega. V primerih neprekinjenega sneženja je treba oskrbovane površine plužiti najmanj na vsakih 12 ur.

CGP, d. d., v MO Novo mesto z uporabo najrazličnejše strojne mehanizacije izvaja zimsko službo na površinah v skupni dolžini

492 221 km, od tega na 60 665 km pločnikov. Odstranjevanje snega z voznih površin in površin, namenjenih izločanju vozil, se začne takrat, ko višina snega na cestah I. in II. prednostnega razreda še ne presega 10 cm, na drugih cestah pa 15 cm, promet pa je možen z uporabo zimske opreme vozil. Vzdrževanje prevoznosti je v III. prednostnem razredu toliko časa, dokler je to smiselno, enako tudi v IV. prednostnem razredu, nakar se ceste zaprejo.

Drugače pa je s poledico, saj se posipanje začne izvajati takoj, ko se ta pojavi na cestišču. Poledica nastane zaradi podhladitve vozišča, nenadne vlage pri nizkih temperaturah, slane, snežne plohe ali ledenega dežja (žled) ter predstavlja največji strošek zimske službe. Število teh akcij namreč ni sorazmerno s številom dni s snežnimi padavinami.

Na našem območju si odgovornost zimske službe delita občina in država. Zadnja je namreč odgovorna za stanje državnih cest, kamor spadajo tudi hitre ceste in avtoceste, skupaj s priključki na te ceste. Državno koncesijo za zimsko službo na državnih cestah ima prav tako podjetje CGP, d. d., ki pri izvajanju zimske službe sodeluje s podizvajalci.

Glede na različne zimske razmere je bilo v letu 2014 porabljenih 1.280.000 EUR za zimsko službo na občinskih cestah in 40 000 EUR za javne površine.

V letu 2015 je znesek porabljenih sredstev znašal 600 000 EUR za zimsko službo na občinskih cestah in 16 000 EUR za javne površine.

KRONIKA OBČINSKEGA SVETA

OKTOBER 2016

Foto: Urban Kramar

Podpora gospodarskima velikanoma

Občinski svet (OS) Mestne občine Novo mesto (MONM) je v drugi obravnavi sprejel usklajen predlog odloka o Občinskem podrobnem prostorskem načrtu (OPPN) Revoz, v prvi obravnavi pa dopolnjeni osnutek odloka o Občinskem podrobnem prostorskem načrtu Tovarna zdravil Krka – 1 (OPPN TZ KRKA-1).

Sprejetje OPPN Revoz bo enemu največjih novomeških podjetij omogočalo nadaljnji razvoj na obstoječi lokaciji. Svetniki so s pravočasnim sprejetjem akta uspeli zagotoviti, da se bodo investicije, povezane z načrtovano širitvijo proizvodnje, lahko začele v začetku prihodnjega leta. Širitev proizvodnje in nova delovna mesta pa niso edina pridobitev tega prostorskega akta. OPPN Revoz na-

mrež zagotavlja tudi sprehajalno in kolesarsko povezavo med Grmom in Žabjo vasjo. OPPN TZ KRKA-1 ureja predvsem povezave znotraj obstoječega kompleksa, širitev pa bo v ospredju v naslednjih postopkih, ki jih načrtujejo v naslednjih dveh letih. OPPN TZ KRKA-1 tako določa pogoje za gradnjo stavb in objektov ter odprtih površin, določa pa tudi pogoje za navezovanje na javno infrastrukturo

in predvideva rešitve za priključevanje v prometno omrežje. Pri tem je cilj ureditev prometnih zamaškov na Andrijaničevi cesti, za kar so že predvideni nekatere prometne rešitve in parkirišče v Kosovi dolini.

Vrtci ugodnejši za starše s stanovanjskimi krediti

S sprejetjem sklepa o določitvi cen programov in rezervacij v javnih vrtcih Mestne občine Novo mesto je Občinski svet sledil usmeritvi, da staršem čim bolj olajša majski ekonomski dvig cene vrtcev, ki je posledica sprostitve napredovanj v javnem sektorju. Strateška usmeritev je bila, da se pomaga družinam, ki rešujejo stanovanjski problem. Za en plačilni razred se tako zniža cena vrtcev za vse družine s stanovanjskimi krediti za nepremičnine na območju Mestne občine Novo mesto.

Kadrovske zadeve

V sklopu seje so svetnice in svetniki odločali tudi o kadrovskih zadevah. Namesto Boruta Šterbenca, ki je konec junija podal odstopno izjavo, so svetniki v Nadzorni odbor Mestne občine Novo mesto imenovali Igorja Hrovatiča.

Za predstavnike ustanovitelja v Svetu javnega zavoda za šport, kulturo, turizem in mladino Novo mesto so svetniki imenovali mag. Franca Bačarja, Stanislava Galiča, Dušana Kaplana in Jiřija Volta. Po izteku štiriletnega mandata prejšnjih članov je nove predstavnike ustanovitelja dobil tudi Svet Osnovne šole Šmihel. To so postali Miran Hudoklin, Tadeja Resman Špes in Maja Žunič Fabjančič. Nove predstavnike ustanovitelja je dobil tudi Svet Osnovne šole Dragotina Ketteja: Marko Dvornik, Ana Marija Kozlevčar in Boštjan Murn. V Svetu glasbene šole Marjana Kozine bodo po novem kot predstavniki ustanovitelja sedeli Marijan Dovič, Mateja Grobler in Meta

Potočnik, v Svetu Posvetovalnice za učence in starše Novo mesto pa Tina Dovič, Miran Hudoklin in Andrej Resman. Mojco Novak in Boštjana Judeža bosta v Svetu javnega zavoda Vrtec Ciciban Novo mesto zamenjala Janez Murn in Sandi Vidic. V Svetu javnega zavoda Šolski center Novo mesto je bila imenovana Mirjana Judež, v Svetu javnega zavoda Dom starejših občanov Novo mesto pa Eva Filej Rudman. Namesto Matjaža Štiha je bila v Svetu javnega Gimnazija Novo mesto imenovana Ana Granda Jakše.

Do spremembe je prišlo tudi v Komisiji za statut in poslovnik. Nina Jakovljevič in Borut Škerlj sta odstopila, nova članica je postala Mateja Kovačič, v Odboru za okolje in prostor pa bo Tomaža Goloba zamenjal Boštjan Pucelj.

Svetniki so podali tudi pozitivno mnenje za imenovanje mag. Miroslave Abazovič za direktorico zavoda Dolenjske lekarne.

Ostali sklepi

V prvi obravnavi so svetniki sprejeli tudi dopolnjeni osnutek o spremembah in dopolnitvah Odloka o Ureditvenem načrtu za obrtno-industrijsko cono Livada (SD UN Livada – 2), ki sledi prizadevanjem občinske uprave pri urejanju obstoječih gospodarskih con za morebitne vlagatelje. V povezavi s tem so se svetniki seznanili tudi s poročilom o stanju pripravljenosti obrtno-poslovnih con v Mestni občini Novo mesto.

V skrajšanem postopku sta bila sprejeta predloga odlokov o urejanju javne razsvetljave v MONM in o spremembi in dopolnitvi Odloka o organizaciji in delovnem področju Občinske uprave MONM.

Pri premoženjskih zadevah so bile sprejete nove dopolnitve in spremembe načrta ravnanja s stvarnim premoženjem MONM za leto 2016, sprejeti so bili sklepi o ukinitvi statusa javnega dobra na štirih parcelah

na Težki vodi, v Šmihelu, Ždinji vasi in Bršljinu. Sprejet pa je bil tudi sklep o vzpostavitvi grajenega javnega dobra na občinskih javnih cestah.

V prvi obravnavi je bil sprejet tudi predlog odloka o podelitvi koncesije za opravljanje javne službe zavetišča za zapuščene živali na območju MONM.

Svetniki so se seznanili s poročiloma o meritvi hitrosti v MONM in uresničitvi projekta Hidravlična izboljšava vodovodnega sistema na območju osrednje Dolenjske. Eden pomembnejših ciljev tega projekta je že izpolnjen, saj vode na območju Novega mesta tudi v primeru daljšega deževja ni več treba prekuhavati. Svetniki so potrdili tudi predlog pobude za spremembo 70. člena Ustave Republike Slovenije, ki določa, da ima vsakdo pravico do pitne vode in da se vodni viri, ki služijo oskrbi prebivalstva s pitno vodo za oskrbo gospodinjstev, izkoriščajo v obliki neprofitne javne službe.

Župan o aktualnih projektih

V poročilu župana o uresničitvi sklepov OS je župan Macedoni posebej izpostavil povečanje števila javnih delavcev v Mestni občini Novo mesto, in to navkljub novim omejitvam in nižji spodbudi države. Govora je bilo tudi o projektu Donirana hrana, zaključku razpisa za občinske štipendije, usmeritvi v urejanje vadbenih površin za športnike, energetskem pogodbeništvu, vpisih v vrtce in investicije v njihove nove prostore, prometnih investicijah na Straški cesti, Smrečnikovi in jesenski preplastitvi nekaterih cest. Svetniki so bili seznanjeni tudi z reševanjem zapleta v zvezi z obnovo Narodnega doma, nadaljevanjem hidravličnih izboljšav, ob koncu pa je župan napovedal tudi martinovanje z izborom županovega vina, Veseli december in decembrski obisk vlade.

Vršilec dolžnosti direktorja Zavoda Novo mesto je postal Robert Judež. (1)

Septembra so nas obiskali predstavniki univerze in gospodarske zbornice madžarskega mesta Dunaújváros. (2)

Voda iz pipe je včasih boljša od najbolj cenjenih penin. (3)

Občani so se odzvali vabilu za sodelovanje pri izdelavi celostne prometne strategije za našo občino. (4)

Za načrtovalce trajnostnih prometnih rešitev iz podjetja Acer se spodobí, da so kolesarju prijazni. (5)

Zlati maturanti so si prislužili tudi kosilo na županov račun. (6)

Pred začetkom študijskega leta je čas za županovo srečanje z dekani naših visokošolskih zavodov. (7)

Na vzgojo okoljsko ozaveščenih občanov se začne od malih nog. (8)

Avtobusno postajo krasi nova razsvetljava. (9)

Glavni trg je zaenkrat brez avtomobilov samo izjemoma. (10)

Na Rotovžu smo gostili tudi vodjo predstavnitstva Evropske komisije v Sloveniji Zorana Stančiča. (11)

Novomeški vrtec Cíciban je prijazen kolesarjem in poganjalčkom. (12)

Športna dvorana Marof ima po energetske sanaciji novo, lepšo preobleko. (13)

Nogometaši imajo od zdaj na voljo moderno vadbeno površino z vrhunsko umetno travo. (14)

Novomeščani pridno skrbimo za okolje, nabiramo zelene točke in se potegujemo za nagrade kampanje Vse se vrača. (15)

Ločevanje odpadkov je eden osnovnih korakov za bolj zeleno Novo mesto. (16)

Osvojite zelene točke in si pobarvajte domači koticék za ločevanje odpadkov. (17)

Z izgradnjo modernih vodarn smo letošnjo jesen zaključili čase, ko smo vodo prekuhivali. (18)

Ozko prometno grlo bo kmalu lažje prevozno. (19)

1. septembra smo v šolo pospremili novo generacijo prvošolčkov. (20)

Merilniki hitrosti so dodaten ukrep za varnost šolarjev na poti v in iz šole. (21)

Upamo, da se filmski festival Muvit ustalji v našem mestu. (22)

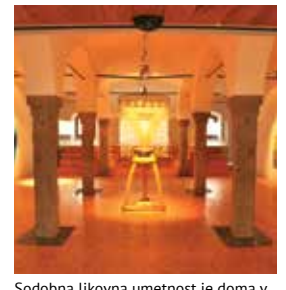
Novomeška knjižnica je posodobila svojo potujočo podružnico. (23)

Zaradi Jazzintyja se je glas o mestu na okljuku Krke spet širil po svetu. (24)

Dobrodelnost nas je vnovič združila na teniških igriščih. (25)

Sodobna likovna umetnost je doma v Galeriji Simulaker. (26)

Okljsko kampanjo Vse se vrača smo začeli z objemom mesta. (27)

Zgodovinski dogodek, s katerim smo končali prekuhavanje vode v našem mestu, je tudi sredi noči privabil nasmehe na obraze. (28)

Novembra smo v naši regiji gostili Vlado Republike Slovenije. (29)

Krka je bila znova izjemna kulisa pestrega poletnega dogajanja. (30)

Lions klub Novo mesto je z dobrodelnim pohodom poskrbel za prevozno sredstvo, ki ga potrebujemo za projekt Donirana hrana. (31)

V načrtovanje prihodnosti Novega mesta smo želeli vključiti čim več občanov. (32)

Urejanje različnih koticov mesta se nadaljuje tudi s prispevkom KS Drska. (33)

PRISPEVKI SVETNIŠKIH SKUPIN

Foto: Peter Žunič Fabjanič

Bodimo zgled

Vse od pleníc nas (in zdaj mi svoje otroke) učijo, da lahko od drugih zahtevamo ali pričakujemo le tisto, kar delamo sami. Da vzgajamo ali vodimo z zgledom.

V to pa so vpete pomembne vrednote, ki nam niso dane same po sebi. Gradimo in oblikujemo jih skozi celo življenje. No, včasih se mi zdi, da to lekcijo kdo tudi »prešprica«. Preprosto. Kot v šoli. Le s trajnejšimi posledicami, ki lahko povzročijo škodo na kolektivni ravni.

Skozi zgodovino se je že v mnogih političnih okoljih pokazalo, da je človek razvrednoten. Da oblast človeka pokvari. V roke mu da goreče žezlo, namesto prijaznega stiska. Nadene mu neprijazno masko, namesto iskrenega in spoštljivega pogleda v oči. Človek se po prihodu na prestol spremeni ali pa le pokaže brez bojzani svoj pravi obraz. To se dogaja tudi v majhnem okolju, kot je Novo mesto.

Po dveh letih delovanja te občinske oblasti se v tem prispevku ne bom ustavljala ob neizvedenih projektih, netransparentnem zaposlovanju in podobnem. Začela bom pri osnovah. Odnosu do ljudi – sodelavcev, svetnikov, naključnih mimoidočih ... Etični kodeks bi moral biti biblija za vsakega vodilnega, tudi za župana in nas, občinske svetnike, kot najvišje predstav-

nike politične oblasti. V njem pa s krepkimi črkami zapisane zapovedi ali vrednote, kot so nepristranskost, spoštljivost, odgovornost, strokovnost, enakopravnost, demokratičnost, sprejemanje mnenja drugih ... Vse to v dialogu, ki je dvosmerni proces. Na eni strani je sporočevalec, na drugi naslovnik, a vlogi se izmenjujeta. Pri tem pa ne pozabljata na aktivno poslušanje, ki je nepogrešljiv del uspešne komunikacije in dobrih medsebojnih odnosov. Tudi na političnem parketu.

Položaj moči omogoča marsikaj, a le argumenti bi smeli biti tisti, ki omogočajo gradnjo in krepitev odnosov. Tako je nujno, če res hočemo ljudem dobro.

Izhajam iz zdravstva, v katerem je dolga desetletja nastajal kolikor toliko ustrezen in pravičen javni zdravstveni sistem. Eden od osnovnih pogojev zanj (gledano dolgoročno) je, da ga ne pokoplje privatizacija s svojimi prepogosto ozkimi finančnimi interesi. Zato koncesije da, a s tehtnim preudarkom in jasno strategijo. Veliko dialoga in srečno v 2017.

Doc. dr. Milena Kramar Zupan, svetniška skupina SD

Načrtujmo našo prihodnost skupaj

Začele so se dejavnosti za pripravo načrta, kako bomo v naši občini živeli do leta

2030. Gre za oblikovanje našega prihodnjega življenja. Pripravljalci so nas pozvali, naj se dejavno vključimo v nastajanje tega temeljnega dokumenta občine. V prostorsko omejenem prispevku želimo opozoriti na pomen zapisa v tem dokumentu, kakšen odnos bomo imeli do najbolj ranljive skupine občanov, katerih število se bo edino povečalo za približno 30 %. Starejši bodo predstavljali skoraj tretjino prebivalcev naše občine. Tega nimamo v zavesti, ne poznamo njihovih stisk, pozabljamo, da so prav oni v minulih desetletjih ustvarili podlage za naš današnji razvoj. Prevečkrat so odrinjeni na rob dogajanja, so osamljeni in s svojo skromno pokojnino podpirajo svoje potomce pri vsakodnevni potrebah. Veliko moramo postoriti za njih. Sploh ne gre toliko za denar, bolj za spoštljiv odnos. Starejši so vedno vse plačali. Celó dajali iz svojega žepa za izgradnjo zdravstvenih domov, osnovnih šol, vrtcev, telovadnic, vodovodov, telefonije, cest in drugo v obliki samoprispevka več kot petindvajset let. Zato poleg strategije do leta 2030 začnimo pripravljati izvedbeni načrt za prihodnjih pet let. V njem predvidimo rešitve za nastajajočo demenco, ki postaja največji zdravstveni izziv na svetu, takoj potrebujemo varovana stanovanja, dajmo društvom upokojen-

cev, ki opravljajo velikokrat delo namesto občine in države, vsaj enkrat več denarja – gre komaj za nekaj čez tri evrov na starejšega občana na leto namesto zdajšnjih dveh, določimo občinskega uradnika za pomoč starejšim v labirintu predpisov in drugih stisk po vzoru, kot je to za mlade in Rome, ter drugo. In takoj lahko omogočimo vsaj ob določenih urah prevoz z mestnim avtobusom starejšim in študentom zastoj. Saj to v bistvu ne pomeni več stroškov občine, le avtobusi ne bodo tako prazni. In telovadnice, ki so jih ti zgradili v več primerih tudi s samopriskom, naj uporabljajo zastoj. Dlje bodo zdravi in na koncu bo korist bistveno večja kot račun za uporabo. Vse drugo, kar potrebujejo starejši – od boljše prehodnosti prometnih površin, dostopne kulturne prireditve, dobro javno zdravstvo in drugo –, potrebujejo tudi vsi drugi občani.

Mag. Adolf Zupan, svetniška skupina DeSUS

V strategiji občine do leta 2030 zasledimo oceno, da je Novo mesto z vidika čistosti okolja prijetno za bivanje. V času kurilne sezone se sicer še pojavljajo dnevi, ko je zrak prekomerno onesnažen, vendar se tudi tu stanje izboljšuje, saj je bilo leta 2014 za polovico manj prekomerno onesnaženih dni kot leta 2013. Nizka onesnaženost velja za tla, malce slabše pa je glede kakovosti reke Krke, ki ima zaradi industrije slabo oceno kemijske kakovosti. Precej boljša je ocena pitne vode, ki je bila v preteklosti neustrezna okoli 40 dni na leto, a se je ravno letos to stanje bistveno popravilo. V zvezi z vodooskrbo je pred občino in Komunalo Novo mesto sicer pomemben projekt prenove vodovodnega sistema. Stanje infrastrukture je namreč dokaj slabo, dotrajanost omrežja pa je glavni razlog za izgube, ki so v minulih letih znašale 18 %.

Skrb za okolje pa ni pomembna tema samo zaradi 36 tisoč občanov, ki živimo v mestu. Ena osrednjih tem strategije 2030 sta tudi turizem in demografija, pri čemer pa okolje igra ključno vlogo.

Glede turizma je bila pripravljena posebna strategija, ki poleg arheološkega parka predvideva novo turistično ponudbo v povezavi s čistim okoljem. Gre za dva projekta: turistična os Krka živi in na območju Gorjancev projekt zelENOGorje.

Novo mesto se stara in občina bo morala s spodbudami za mlade poskušati ta trend vsaj malce omiliti. Spodbuden podatek je, da imamo 52 % presežka delov-

nih mest. Poleg zaposlitve in prijetnega bivanjskega okolja pa je za privabljanje mladih pomembna tudi pomoč pri reševanju stanovanjskega problema. Prav tako pomemben dejavnik, ki se ga morda niti ne zavedamo, je kakovost življenja. Poleg čistega okolja bo v prihodnosti to pomenilo tudi izboljšanje javnih storitev v povezavi z razvojem t. i. pametnega mesta in informatizacije.

Marko Dvornik, svetniška skupina NSi

Na okljuku prelepe čiste zelene reke Krke ter na križišču prometnih tokov je prijetno dinamično mesto, ki je obvladljivo s hojo ali kolesom. Preplet zelenja, vode in urbane strukture, ki se je z leti zgostila, dokazuje zrelost Novomeščanov, ki vedo, kaj je pomembno za kakovostno življenje v mestu. Z zgoščevanjem stanovanjskih površin ter industrijskih oz. podjetniških območij so v večji meri zaživeli novi parki in bregovi reke Krke. S povezanostjo večjih zelenih športnih površin v neposredni bližini stanovanjskih sosesk te meščanom omogočajo sprostitve v neposredni bližini svojega doma. Mesto ponuja veliko priložnosti za odpiranje novih delovnih mest na različnih področjih gospodarstva. Uspehu poslovnega subjekta je podrejeno celotno okolje, tako na področju zagotavljanja ustreznih delovnih pogojev kot tudi posameznih spodbud. V tesni povezanosti s podjetji je vse močnejši izobraževalni sistem, ki zagotavlja odlične kadre za podjetja oz. izoblikuje nove podjetnike. Vidni so sadovi dolgoletnih prizadevanj, da se zmanjšajo različne onesnaženosti okolja. Samooskrba na vseh področjih dosega zavidljivo raven, trajnostni razvoj je ključna paradigma, vtkana v politiko razvoja mesta in občine. Močna kulturna, športna in zgodovinska prepoznavnost je spodbudila razcvet turistične dejavnosti.

Veseli in zadovoljni meščani se radi srečujejo na manjših trgih, obrežju reke Krke in v parkih. Socialna povezanost meščanov se izraža v večji strpnosti in tolerantnosti do someščana. Meščani si med seboj ne-sebično pomagajo in tako krepijo med-sebojne socialne vezi. To je Novo mesto v letu 2030.

Peter Kostrevc, svetniška skupina SDS

Vizija Solidarnosti in Pravičnosti

Novomeška občina potrebuje temeljite spremembe. Potrebuje politične sile, ki bodo predstavljale skupne interese občanov in občanov, politične sile, ki so ču-

varji Novega mesta in novomeške občine. Zato smo se posameznice in posamezniki, ki smo pred tem že dolgo časa delovali v civilni družbi, odločili, da vstopimo v Solidarnost Novo mesto in da nastopimo na volitvah v občinski svet ter dejavno vplivamo na to, da občinska politika začne delovati pošteno in v korist vseh nas, občanov in občanov. V politiko smo vstopili zato, da občino vrnemo tistim, ki jim pripada – in to smo občanke in občani Novega mesta in podeželja. V občinskem svetu zahtevamo večji vpliv javnosti in več ljudskega soodločanja. Zahtevamo več nadzora občanov in občanov nad delovanjem župana, občinske uprave, javnih zavodov in podjetij v občinski lasti. Zahtevamo polno transparentnost delovanja celotne občinske sfere. Zagotoviti je treba, da bodo na najodgovornejše strokovne položaje prihajali strokovnjaki in ne politično lojalni kadri. V nasprotju z našimi pričakovanju smo velikokrat preslišani in nerazumljeni. Prizadevanja za resnične spremembe se zdijo očitno še vedno odveč in nekateri bi radi še naprej nadaljevali po ustaljenih vzorcih. Naša vizija občine: Novo mesto in podeželje, v katerem se v polni meri razvijajo kulturni, socialni, gospodarski in drugi potenciali tukaj živčih ljudi. V dobro celotne skupnosti in vsakega posameznika. Kraj, ki daje prednost sonaravnemu razvoju pred nebrzdanim in samouničujočim hitenjem za prevlado enega človeka nad drugim in nad naravo. Kraj, kjer nad ljudmi ne kraljujeta Kapital in Pohlep, ampak delovanje občine vodita Solidarnost in Pravičnost.

Uroš Lubej, svetniška skupina Solidarnost

Govoriti o prihodnosti je zelo nevhvaležno delo, saj gre navsezadnje le za samooklicane preroške napovedi. Medtem ko vse prevečkrat govorimo o prihodnosti, pozabljamo na sedanost, v katero smo celostno vpeti, tukaj in zdaj. Novo mesto mora slediti trendom, ki se kažejo v svetu. To pomeni, da se moramo bolj dejavno vklopiti v procese digitalne transformacije, ki naj bo namenjena lajšanju življenja občanov. Ključna predmeta obravnave smo in bomo občani in naša kakovost življenja, ki ne sme temeljiti na nesreči drugih oz. izkoriščanju naravnih danosti ali izkoriščanju zapuščine naših prednikov. Še naprej moramo predstavljati gospodarski motor države in imeti cilj – globalno prepoznavnost, ki jo bomo dosegli z inštrumenti znanja, raziskav in razvoja.

Novo mesto mora med drugim postati prijeten prostor za druženje in dejavno preživljanje prostega časa. Glede na to, da postajamo družba starejših, moramo skrbeti za te s pomočjo primerne infrastrukture in programske podpore, kot tudi poskrbeti za mlajšo populacijo, ki mora prepoznati Novo mesto kot območje prijete bivanja in kot prostor udeleustvovanja. Vse naravne, kulturne ter gospodarske danosti so že del nas, zato moramo z ambicijo po ohranitvi in krepitvi zadnjih preudarno pristopati k spremembam, ki jim pot pripravljamo že danes.

Matic Vidic, Lista SZV

V GAS – Gospodarsko aktivni stranki se zavzemamo za rast zaposlenosti, ki je v interesu vseh generacij. Zato je treba ustvarjati ugodno delovno okolje. Tako smo se v svetniški skupini prizadevali za sprejem in potrditev OPPN za Revoz in za Krko. Da se bo paradnima podjetjema slovenskega gospodarstva omogočil nadaljnji razvoj in širitev. Istočasno sta se med Grmom in Žabjo vasjo v prostor umestili kolesarska in peš pot. Poleg tega se zavzemamo za potrditev dopolnitev in spremembo ureditvenega načrta za OIC Livada in urejanje drugih obrtno-industrijskih con, s čimer bi lahko zadržali obstoječe in pridobili nove vlagatelje. V GAS smo pripravili predlog spremembe Odloka o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča v MO Novo mesto in predlog za uskladitev tega z navodili Finančne uprave RS. V primeru obstoječe Uredbe MO Novo mesto se plačuje nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča tudi od površin stavb, neprimernih za uporabo, od nedokončanih prostorov kot tudi od nekaterih tehničnih prostorov, kar je v nasprotju z navodili FURS. To občane MO Novo mesto postavlja v neenakopraven položaj z ostalimi državljani Republike Slovenije. Pobuda Komunalni NM, da občane obvesti o možnosti združitve računov za posameznega uporabnika oziroma gospodinjstvo za vse opravljene storitve.

Pobuda MO Novo mesto in Komunalni NM, da se TV Vaš kanal odda v brezplačen najem poslovne prostore na Podbevškovi ulici 12. S to pomočjo bodo dosežene večja neodvisnost, transparentnost in objektivnost TV Vaš kanal ob enakem finančnem učinku za MONM.

Iz odgovora na svetniško vprašanje je razvidno, da je bil strošek oglaševanja Komunalne NM prek TV Vaš kanal v prvem pol-

letju 2016 večji od prihodkov iz naslova oddajanja 328 m² poslovnih prostorov v najem. Postavlja se vprašanje, ali je potrebno, da javno podjetje nameni toliko davkoplačevalskega denarja za promocijo. Občane namreč prvenstveno zanima, za kakšno ceno jim bodo na voljo kakovostne komunalne storitve, ki so zaradi stroškov oglaševanja posledično višji. Seveda je pravočasno obveščanje o kakovosti pitne vode, novostih in okoljevarstveno ozaveščanje potrebno, saj to posledično vpliva na našo kakovost življenja.

GAS za Vas!

Alojz Kobe, GAS – Gospodarsko aktivna stranka

USKLAJEN »korak v dvojce« leta 2030

Urednik časopisa je pozval občinske svetnike k zapisu članka na temo Vizija 2030. Ko dobiš tako vprašanje, se najprej zamisliš, kaj naj bi bilo takrat zgrajeno in kje naj bi bila družba v omenjenem časovnem obdobju. Ob tem najprej pomislim na to, da bomo morali vsi malo bolj skupaj stopiti in narediti pogumen korak naprej, ne pa dveh korakov nazaj. Če bi imel čarobno paličico v rokah (in to ne le v čarobnem prazničnem decembru), bi ukazal, da se mora končati tekma med levimi in desnimi, med rdečimi in belimi ter med sosedi. Želim si, da bi znali vsi stopiti skupaj v dobro Novega mesta. In če si zdaj nadenem vizionarska očala ... Kako bo videti naše mesto leta 2030? Zgrajen bo bazen, urejen promet, mesto bo imelo veliko športno dvorano, kolesarji se bodo vozili brez težav po urejenih kolesarskih stezah, nakupovalna središča ne bodo ovirala razvoja mesta, otroci ne bodo uporabljali prenosnih telefonov, ampak se bodo več družili med seboj na športnih površinah, v mestu bo javni električni promet, kmetje bodo imeli odličen pridelek, cviček bo še bolj prepoznaven, tretja razvojna os bo zgrajena, Novo mesto bo postalo uradno pokrajinsko središče. Bi bilo lepo, če bi bilo tako, kajne? A za udeležanje vseh teh drznih napovedi se bo moralo marsikaj spremeniti. Predvsem bodo morali ljudje, ki bodo odločali o kakovosti življenja občanov, stopiti skupaj in delati v dobro vseh. Jaz se bom potrudil, da bomo nekaj od naštetega videli omenjenega leta 2030. Tudi ti začni. Naj bo naš korak usklajen, kot je bil korak »pas de deux« (korak v dvojce) izjemnih Novomeščanov baletnikov Pie in Pina Mlakarja.

Jiří Volt, edini samostojni svetnik v MONM

Ali vidimo do leta 2030?

Težnje razvoja mest po svetu so res neverjetne. Ali si sploh predstavljamo življenje v Novem mestu 2030? Robotizacija delovnih mest tako v proizvodnji kot tudi v storitvah, tako imenovana delitvena ekonomija, ko si bomo delili avtomobile, pisarne, stroje in ne navsezadnje tudi stanovanja, ter novi modeli mobilnosti z brezpilotnimi vozili bodo zagotovo najbolj spremenili življenjske vzorce posameznikov in družbe kot celote. Zakaj je potrebna strategija, če je slika v daljavi še tako nejasna? Demografska študija, ki jo je MO Novo mesto naročila pred začetkom izdelave Strategije Novega mesta 2030, nam poleg zaznavnega trenda staranja populacije kaže tudi velik manko deklet, ki bodo čez 10 do 15 let rojevale naše nove občane. *Ali se bo mesto izpraznilo?* Zagotovo ne, če bomo dali mestu nove oblike privlačnosti, ki bodo mladim vlivale ustvarjalno voljo in jim olajšale družinsko življenje, če bo mesto starejšim omogočalo ohranjanje zdravja in življenjske energije tudi za poznejšo starost, otroci pa bodo imeli dostop do najnaprednejših konceptov razvijanja kompetenc in vrednot.

Izziv mobilnosti: ponuditi občanom rešitve, da ne bo potrebe po drugem družinskem avtomobilu oz. lastnem avtomobilu nasploh.

Izziv zaposlovanja: delovna mesta z višjo dodano vrednostjo, podpora razvoju potrebnih kompetenc za gospodarstvo, podpora podjetniškemu delovanju.

Izziv prehranskih verig: podpora lokalni pridelavi hrane in zdrav način prehranjevanja.

Izziv zdravja: zagotavljati dostop do zdravih oblik gibanja in sproščanja, urejena zdravstvena nega in predvsem čisto okolje brez škodljivih vplivov na zdravje.

Izziv bivanja: ponuditi mladim družinam in starostnikom ustrezne (manjše) bivanjske enote, ki bodo omogočale prijazno življenje in nizke stroške.

Izziv socializacije: oblikovati prostore in vsebine, ki bodo ljudi povezovale, da se bodo družili, zabavali in izmenjevali dragocene izkušnje.

Novo mesto ima vse zmožnosti, da se razvije v najprijetnejše malo mesto na svetu!

Boštjan Grobler, Lista Gregorja Macedonija

UČITE SE OD TISTI, KI SO TO POT ŽE PREHODILI

Kathryn Willson, direktorica Microsoftove platforme CityNext

V mesecu novembru se na svetovnem kongresu v Barceloni vsako leto zberejo najboljši na področju razvoja tehnologij, ki mestom in lokalnim skupnostim pomagajo sprejemati boljše odločitve za mesto in zagotavljati prijaznejše storitve za vse občane. Za predstavnike občin in vse, ki se s t. i. pametnimi tehnologijami ukvarjajo, je Smart City Expo priložnost, da se seznanijo s tehnološkim napredkom in možnostmi za implementacijo podpornih informacijskih sistemov. Vendar pa je ta lahko precej otežena, če vsi že na začetku v celoti ne razumemo svetovne vizije, povezane z digitalizacijo mest. Zato smo za pojasnila in deljenje dobrih praks prosili direktorico Microsoftove platforme CityNext Kathryn Willson.

Foto: Sara Drašković

Nekomu, ki o rešitvah pametnih mest ne ve ničesar, rečete: Mestom pomagamo postati pametnejša. Kako bi jim pojasnili, kaj pomeni, da je mesto pametno?

Živimo v dobi mest. Mesta pa konec koncev sestavljajo ljudje. Do leta 2050 bo v mestih živel 3,6 milijarde ljudi, kar je 70 % prebivalstva. Z naraščanjem števila meščanov pa bodo ljudje v mestih potrebovali zanesljivost storitev, kot so elektrika, voda, komunal-

ne storitve, prevoz, javna varnost, izobrazba in zdravstvo. Večina mest ima relativno omejene naravne in finančne vire, s katerimi lahko zagotovijo te storitve. Da bi odgovorili na potrebe rastočega prebivalstva, moramo torej preobraziti način, kako naša mesta delujejo, in to preobrazbo omogoča tehnologija.

»Pametna mesta« z uporabo tehnologij ljudem zagotovijo boljši življenjski prostor – prostor, kjer lahko prebivalci, podjetja in

javne ustanove mesta skupaj naredijo bolj zdrava, varna in trajnostna ter izboljšajo izobraževanje. To dosežejo tako, da storitve, ki jih mesta zagotavljajo prebivalcem, postanejo digitalne. Pametna mesta z uporabo digitalnih storitev javnim uslužbencem pomagajo bolj učinkovito upravljati mestne sisteme, kot so prevoz, elektrika, voda, javna varnost, zdravstvo in šolstvo. S tem prebivalcem za najnižjo možno ceno zagotavljajo najbolj kakovostne storitve, ko jih potrebujejo.

Kako vpeljava rešitev pametnih mest vpliva na življenja prebivalcev mest? Nam lahko ponudite primer?

Rešitve pametnih mest lahko izkusimo na številnih področjih – od storitev, ki omogočajo lažje iskanje parkirnega mesta ali varčevanje z elektriko v vašem domu ali službi, do rešitev za hitrejše odzivanje v nujnih primerih, pomoč pri poučevanju učencev ali zdravstveno oskrbo na domu, namesto v bolnišnici. Te rešitve zagotavljajo bolj učinkovite in posameznikom prilagojene izkušnje vsem, ki živijo, delajo in se zabavajo v naših mestih ali pa jih le obiščejo. Primer je tehnologija, ki občanom omogoča poenoteno izkušnjo s storitvami na enem mestu. Večina ljudi si želi, da bi lahko vse opravili na eni mestni upravi, namesto prek številnih nepovezanih agencij in postopkov. Rešitve na področju storitev za prebivalce pomenijo, da se ljudem ni treba vedno znova identificirati, da bi lahko dostopali do evidenc, oddali prijavo za dovolilnico, se vpisali v šolo ali plačali dajatve. Namesto tega je prebivalcem na voljo poenostavljena izkušnja mestnih storitev na enem mestu prek posamezniku prilagojenih središč, kjer so njihove interakcije z mestom poenotene, obenem pa je njihova identiteta zaščitena.

Veliko ljudi se boji uporabljati možnosti, ki jih te rešitve nudijo, saj ne zaupajo tehnologiji. Kaj jih lahko po vašem mnenju prepriča, da bodo postopoma pridobili zaupanje in začeli uporabljati storitve z uporabo teh rešitev?

V osrčju pogovora o pametnih mestih je zaupanje. Zaupanje je nekaj, kar si je treba prislužiti in zagotoviti skozi čas, eden ključnih elementov zaupanja pa je transparentnost. Če nekdo reče, da bo nekaj storil, in to tudi zares stori, bo začel pridobivati vaše zaupanje. V podjetju Microsoft si prizadevamo, da bi pridobili vaše zaupanje v tehnologije računalništva v oblaku. V ta namen smo se strankam po vsem svetu zavezali na štirih področjih:

- **varnost** – naša tehnologija pomaga vaše podatke zaščititi z naj sodobnejšo tehnologijo in najbolj naprednim šifriranjem;
- **zasebnost in nadzor** – zagotavljamo, da bodo vaši podatki zasebni in pod vašim nadzorom. Podatki pripadajo vam, ne tistim, ki jih v vašem imenu varujejo. Vi jih imate v lasti in nadzirate njihovo uporabo ter lokacijo, na kateri so shranjeni. Vaši podatki nikoli niso uporabljeni v namene oglaševanja, se jih ne prodaja in nenazadnje, se jih nikakor ne razkrijejo tretjim osebam. Skratka, vsi naši sistemi strogo sledijo vsem zakonodajnim določilom na področju varovanja osebnih podatkov;

- **skladnost** – poznamo zakonodajo v vsaki državi, in zato vedno zagotovimo, da so vaši podatki ustrezno obravnavani. Zagotavljamo neodvisne revizije svojega poslovanja, da preverjamo skladnost z globalnimi standardi;
- **transparentnost** – delujemo transparentno, da vedno veste, kaj počnemo. Vedeli boste, kako so vaši podatki shranjeni in kakšen je dostop do njih ter kako jih pomagamo zaščititi.

Poleg tega sta izvršni direktor Satya Nadella in predsednik in vodja pravne službe Brad Smith pred kratkim izdala knjigo na temo politike računalništva v oblaku. Knjiga z naslovom Oblak za globalno dobro (A Cloud For Global Good) vsebuje več kot 75 priporočil za vodilne predstavnike vlad glede pravilnikov, ki so potrebni, da se zagotovi zaupanja vredno in odgovorno okolje v oblaku, ki je odprto vsem.

Katere reference iz vrst srednje velikih mest bi priporočili kot dobre prakse glede procesa vpeljave rešitev in vpliva po njihovi vpeljavi?

Nizozemska mesta nam v tem segmentu nudijo res zgledne prakse. V mestu Hollands Kroon so zadovoljstvo prebivalcev z mestnimi storitvami povišali za 34 %. V mestu Breda preprečujejo poplave z uporabo tipal, ki spremljajo raven vode in predvidevajo okvaro črpalk.

V mestu Parlan je mladinska organizacija izboljšala storitve za stranke in znižala stroške.

V vam bližnjem Zagrebu so sprejeli strategijo odprtih podatkov, da bi povečali transparentnost, zmanjšali stroške in pospešili gospodarski razvoj.

Kaj bi svetovali regionalni prestolnici Novo mesto, ki ima približno 36 000 prebivalcev, kako naj začnejo s preoblikovanjem v pametnejše mesto in kako naj zagotovijo storitve prebivalcem in obiskovalcem?

Inovacije na ravni celega mesta zahtevajo postopne korake in zavezo celotni poti. Tisti, ki vodijo mesto, lahko skrajšajo čas za načrtovanje in stroške, tako da se učijo od drugih, ki so to pot že prehodili. Microsoft je pripravil informativni dokument o pametnih mestih z naslovom Microsoft CityNext: Empowering Cities & CityNext, v katerem je opisano, kako in kje začeti. Poleg številnih drugih praktičnih nasvetov dokument priporoča, kako oblikovati dolgoročne cilje, določiti prednostne naložbe, opredeliti obstoječe tehnologije za razvoj, vpeljati politiko računalniške varnosti in zasebnosti.

Foto: Sara Drašković

KRAJEVNE SKUPNOSTI V MESTNI OBČINI NOVO MESTO

Matija Škof, predsednik KS Center

KS Center je drugačna krajevna skupnost. To je tisti del Novega mesta, ki je vedno pripadal vsem Novomeščanom. Tu je mesto nastalo in se razvijalo. Ko govorimo o njegovi bogati zgodovini, o njegovi pomembni kulturni in upravno-politični vlogi, govorimo o tem delu mesta. Še pred dvema desetletjema sta bila Glavni trg in Rozmanova ulica glavno družabno in trgovsko središče. Tu se je nakupovalo in tu se je družilo. Razvoj trgovskih središč in širitev družabnega življenja v druge novomeške soseske pa je ta del mesta izpraznil.

Stari časi so mimo in pred nami so novi, drugačni. Območje KS Center bo od zdaj »samo še« del Novega mesta. Z načrtovano prenovo mestnega jedra naj bi nazaj pridobilo tudi svoje vitalne funkcije, trgovske in družabne, ter okrepilo kulturne. Da bo to uresničeno, bo potrebnih veliko premišljenih in pravih korakov pa tudi veliko potrpežljivosti, zaupanje ter iskrenih in dobronamernih izmenjav mnenj. V tem procesu stremimo k temu, da naj mestno jedro postane tisti del Novega mesta, ki bo povezoval vse Novomeščane, na katerega bomo vsi ponosni in s katerimi se bomo zlahka vsi poistovetili.

In kaj staro mestno jedro še rabi, da bo fraza »grem v mesto« spet postala vsakdanja? Potrebuje urejenost, ki jo njegova v daljni zgodovini zasnovana oblika sama po sebi predvideva. Potrebuje sodobnost, naprednost in drznost, ki je tako zelo prisotna v kulturni in umetniški zgodovini našega mesta. Te lastnosti so še kako prisotne v novomeškem gospodarstvu, po katerem je Novo mesto v zadnjih desetletjih prepoznano doma in širše. In družabnost, ki pa je Novemu mestu v krvi in potrebuje samo nov ali zgolj dodaten zagon. Vendar pa je to območje Novega mesta tudi dom za več kot tisoč prebivalcev. In ob načrtovanju njegove prihodnosti je treba najprej prisluhniti njim. Zato smo v KS Center našim krajanom hvaležni za vse pobude, ki jih na nas naslavlajo, in si želimo, da je teh še več. V ta namen smo v letu 2016 ustanovili tudi Odbor za prostor KS Center Novo mesto. Tega sestavljajo naši sokrajani, ki so tudi strokovnjaki za omenjeno področje. Iz enakih razlogov si želimo še bolj stalnega in konstruktivnega dialoga z MO Novo mesto.

Anketa, ki smo jo opravili med našimi krajanji, je pokazala, da je skoraj 90 % krajanov veselih in ponosnih, da živijo v starem mestnem jedru, in da nameravajo tu ostati. Kar 98 % krajanov si tudi želi prenove mestnega jedra. Zagotovo pa si vsakdo prenovo predstavlja nekoliko drugače in vsak od prenove pričakuje nekaj drugega. Zato poskrbimo, da bo prihodnost Novega mesta polna že opisanih presežnikov, vendar v prvi vrsti po meri krajanov in Novomeščanov ter v njihovo dobro. Da to postane, ima vse možnosti.

Andrej Kastelic, predsednik KS Žabja vas

V krajevni skupnosti Žabja vas smo si zastavili mnogo ciljev že v letu 2014. Žal pa pri uresnitvi teh nismo uspešni. Potrebe krajanov so tako na področju osnovne infrastrukture (cestno in vodovodno omrežje) kot tudi na področju rekreativnih in športnih površin. Na področju prometne ureditve je potrebna ureditev pločnikov in semaforiziranega prehoda za pešce na Šentjernejski cesti ob Drgančevju (med gostilno Fabio in vulkanizerstvom Mestnik do postajališča mestnega potniškega prometa na Šentjernejski cesti ob zaključku Lobetove ulice). Avtobusno postajališče pri Drgančevju je povsem neuporabno za krajanje KS Žabja vas, saj se do njega ne da varno priti – manjkata varen semaforiziran prehod za pešce in pločnik, ki bi povezal Žabjo vas s Cikavo. Potrebna je tudi ureditev prometa na območju trgovskega središča (Stop Shop), kjer pogosto zaidejo vozniki tovornih vozil. Posodobiti

je treba tudi cestno omrežje v ulicah Na Lazu, Pot na Gorjance in Dječetova pot zaradi širjenja stanovanjskega naselja, možna je povezava z druge strani naselja. Semaforizirano križišče v Žabji vasi je treba opremiti z desnimi zavijalnimi pasovi in naprednim semaforiskim sistemom.

KS Žabja vas je edina krajevna skupnost v Novem mestu, ki nima urejenega igrišča za otroke, mladostnike in odrasle. Več deset let se že načrtuje izgradnja takšnega igrišča, pri tem pa se srečujemo s povsem neobičajnimi težavami. Površina za investicijo v otroško in športno igrišče je končno na voljo, sredstva KS in odobrena sredstva na razpisu MO Novo mesto zagotovljena, dokumentacija pripravljena, žal pa se zaradi neurejene dostopne poti investicija ni niti še začela. Ureditev te problematike ostaja osrednja tema tudi v prihodnje.

Na delu Lobetove ulice 15–40 je zelo staro vodovodno omrežje, ki poka in je tudi nevarno, saj se voda pretaka po azbestnih ceveh. Zaradi dotrajanosti cevi je vse več okvar – večkrat na leto je potrebna sanacija na posameznih delih te kratke linije vodovodne cevi. Na območju azbestnih cevi se z vodo oskrbuje 20 družin. Na posameznih delih je potrebno prenove tudi kanalizacijsko omrežje zaradi preobremenitev.

Andrej Redek, predsednik KS Bučna vas

Na obrobju Novega mesta leži Krajevna skupnost Bučna vas. Upravno je razdeljena na 15 ulic in vasi. V njej delujejo Prostovoljno gasilsko društvo Kamence in Turistično športno društvo Bezgavec; ta skrbi za družabno življenje krajanov. V svetu krajevne skupnosti se trudimo za čim boljše infrastrukturno ureditev naseelij in vasi. Začeli smo z urejanjem parkirišč in širitvijo pokopališča na Dolenjih Kamencah. Z delom krajanov in dobro voljo lastnika zemljišč smo postavili avtobusno postajališče na Daljnem Vrhu in Gorenjih Kamencah. V želji, da povečamo varnost krajanov, smo pripravili projektno dokumentacijo za javno razsvetljavo in izgradnjo pločnika ter širitev ceste na relaciji Dolenje Kamence–Potočna vas–Muhaber. Ta pridobitev bo koristna za največ naših krajanov, zato upamo na ugodno rešitev vprašanja glede zemljišč, na kate-

rih bodo potekala gradbena dela, da bi se dela čim prej začela. Želimo pa tudi urediti igrišče, na katerem bi se družili otroci in drugi krajan. Ker KS Bučna vas zajema tudi največje romsko naselje Brezje, se soočamo s problematiko sobivanja z Romi, pri čemer bi potrebovali ugodne rešitve za vse.

Mag. Adolf Zupan, predsednik KS Majde Šilc

Spomladi smo se krajan, ki nam je veliko do urejenega bivalnega okolja v KS Majde Šilc, vključili v čistilno akcijo. V okviru našega načrta, na podlagi pobud občini in pobud, podanih na sejah občinskega sveta, pa se je uredilo naslednje:

- saniralo se je plazenje brežine na delu Ulice Milana Majcna v vrednosti pribl. 20 000 EUR;
- zaključila so se dela na delu pešpoti na Ragovski ulici v višini nekaj čez 4000 EUR;
- namestile so se nove klopi, odstranile so se nevarne veje na več lokacijah in odstranilo nekaj drevja (strošek nekaj čez 3000 EUR);
- izvedla so se nekatera popravila polomljene opreme na otroških igriščih in namestila ograja pri novem igrišču na Žibertovem hribu v višini nad 2000 EUR;
- izvedlo se je več popravil na pešpotih in stopniščih na našem razgibanem terenu KS (imamo največ takih stopnišč v mestu) v višini nekaj nad 16 000 EUR; povsod smo zaradi lažje uporabe predvideli tudi namestitve opornih ograj;
- s pomočjo donatorja smo pomagali prizadevnim sokrajanom urediti zemljišče pod porušeni razpadajočimi garažami na Jakčevi ulici v vrednosti pribl. 300 EUR;
- finančno smo pomagali pri organizaciji tradicionalnega srečanja starejših;
- poskrbeli smo, da so se bolje vzdrževala otroška igrišča, in za to porabili okoli 2000 EUR;
- uredila se je dotrajana kanalizacija pred bloki na Ragovski ulici v višini pribl. 18 000 EUR;
- ustanovili smo varnostni sosvet, v okviru katerega izvajamo dejavnosti za večjo varnost v širšem smislu (predavanja, izboljšave na naših prometnih površinah ...);
- ogledali smo si delovanje čistilne naprave Ločna;
- v KS smo na šestih lokacijah namestili oglasne table v vrednosti nekaj pod 3000 EUR;

- skrbeli smo za nemoteno delovanje javne razsvetljave.

Gregor Klemenčič, predsednik KS Mestne njive

Krajevna skupnost Mestne njive ima z vidika prostorskega položaja posebno in pomembno lego. Razprostira se od središča Novega mesta in zaseda velik del pobočja Marofa, enega od sedmih gričev okoli Novega mesta. Z vidika strateškega razvoja sta prav gotovo najpomembnejša prostorski in prometni vidik. Oboje je zelo povezano z lego KS Mestne njive. Velik del KS leži na območju zavarovane kulturne dediščine oziroma območju novega Arheološkega parka Situla, ki v sebi nosi izredno kulturno dediščino v svetovnem merilu. Gre za ključno strateško usmeritev Novega mesta na področju kulturne dediščine in turizma. KS Mestne njive omenjeni projekt podpira in bo kot dejaven partner sodelovala pri vseh potrebnih postopkih. Strateški razvoj KS Mestne njive je pogojen s prometno ureditvijo. Zaradi specifične lege so vsi dostopi izrazito strmi in nevarni. Začnejo in končajo se na precej prometni Seidlovi cesti in so kljub zelo ozkim dostopom dvosmerni. Za ustrezen nadaljnji razvoj je nujno potrebna celovita prometna študija celotnega območja KS. Zelo kritični so tudi dostopi do občinske stavbe, vrtca, športne dvorane Marof, osnovne šole Center in Gimnazije Novo mesto. Gre torej za pomembne javne ustanove, ki so zaradi neurejenega dostopa zelo omejene pri svojem delovanju. Na tem delu je zaradi neurejenega cestnega prometa velika ogroženost peščev. Poleg tega predstavlja to območje ključno peš povezavo prek Kettejevega drevoreda z Marofom in Bršljinom. Zaradi pomembnosti tega dela Novega mesta in KS Mestne njive je to z vidika strateškega razvoja tega dela nujno potrebno obnove.

KS Mestne njive zelo dejavno sodeluje z MO Novo mesto. To sodelovanje bo v prihodnjih letih zagotovo še bolj dejavno, saj menimo, da je območje KS Mestne njive za razvoj Novega mesta zelo pomembno ter potrebno konkretnih prostorskih in prometnih premikov.

Vesna Barborič, predsednica KS Otočec

KS Otočec sega od Ždinje vasi prek Trške gore do Šmarjeških Toplic. Na Krko mejijo osrednji kraj Šentpeter in nekaj manjših vasi. Razgibanost pokrajine ter naravne

in kulturne danosti omogočajo razvoj turizma. Naravne lepote pokrajine ter vinogradniška območja omogočajo razvoj vinogradniškega turizma in pohodništva s ponudbo domačih dobrot. Kraj ima tudi bogato kulturno dediščino (veliko arheoloških najdišč, gradove, cerkve). Območje v prihodnosti vidimo kot turistični kraj s poudarkom na ponudbi za prosti čas in rekreacijo. Krajan se bodo morali dejavno vključiti v turistično ponudbo. Za potrebe krajanov in obiskovalcev bo treba urediti nove pešpoti, sprehajalne in kolesarske poti, ki bodo vodile do Novega mesta in do sosednjih občin. Življenje ob Krki je bilo v preteklosti pestro in zanimivo. Zakaj ne bi bilo tudi v prihodnje? V te namene bo treba urediti sprehajalne poti ob Krki, objekte za vodni šport in rekreacijo. Prednostni bodo projekti, ki bodo težili k zdravemu načinu življenja. V zadnjem letu smo uredili dve pešpoti: od OŠ Otočec do Skalne ulice in pešpot Dobrava-Krožna pot. Za krajane načrtujemo ureditev športno-rekreacijskega središča na Pluski, v neposredni bližini Osnovne šole Otočec, kamor bi sodila tudi večja večnamenska dvorana. Le nekaj kilometrov nas loči od Novega mesta, zato bo treba celovito urediti prometne povezave med mestom in njenim zaledjem. Za kakovostno bivanje so potrebni tudi osnovna infrastruktura, vodovodno in kanalizacijsko omrežje. Na tem področju bo treba v KS Otočec še veliko postoriti.

Mario Krapež, predsednik KS Prečna

Načrtov, projektov in želja je v KS Prečna veliko. Nekateri smo uspešno pripeljali h koncu. S sodelovanjem smo uspešno zaključili obnovo in rekonstrukcijo notranjosti Krajevnega doma Prečna. Uredili smo kuhinjo v dvorani, obnovili dotrajano električno napeljavo, prenovili prostore za delovanje KS. Pridobili smo soglasja za odkup zemljišč za pločnik od domačije Štamfelj do meje z občino Stražo ter pridobili projektno dokumentacijo za gradnjo. Uredili smo tudi projektno dokumentacijo za srednjo avtobusno postajališče. Za potrebe vseh, ki radi veslajo in uživajo ob vodi, smo očistili strugo reke

Temenice. S skupnimi cilji in interesi smo uredili pogodbo z župnijo Prečna, ki nam je brezplačno odstopila zemljišče za potrebe športnega parka. To je le skromno število vseh akcij, ki so letos potekale na območju KS Prečna. Vse, kar smo dosegli in končali, smo uspeli le s povezanostjo in sodelovanjem med krajanji in različnimi društvi, ki živijo in delujejo v kraju. Hvala vsem, ki so kakor koli pripomogli k uspešnosti izvedenih projektov.

Tomaž Slak, predsednik KS Stopiče

V letošnjem letu smo organizirali igre krajevnih skupnosti, ki so kljub slabemu vremenu uspeli. Zahvalil bi se vsem udeleženiim krajevnim skupnostim in tekmovalcem za tako številčno udeležbo. Namen iger je povezati občane in bilo bi prav, da jih gosti vsako leto druga krajevna skupnost, na vsako četrto leto pa bi jih gostila KS Drska.

Pri strateških usmeritvah naše občine in strategiji razvoja MO Novo mesto do leta 2030 vidimo, da se čedalje več ljudi priseljuje v primestne kraje, na podeželje. Zato je potreben načrt skrbnega razvoja podeželskih krajevnih skupnosti, kakršna je tudi naša, saj v naši krajevni skupnosti sedem vasi še vedno nima kanalizacije, avtobusna povezljivost je slaba, ni trgovine z osnovnimi živili, pošta se zapira, slaba je tudi telekomunikacijska povezava (mobilna nepokritost, optika) itd. ... Vse to bo treba urediti v projektu strategije razvoja MO Novo mesto. Pohvala pa seveda za izboljšanje kakovosti naravne dobrine, pitne vode, ki prihaja iz našega vodnega zajetja Stopiče.

Miro Škufca, predsednik KS Šmihel

Največji problem našega kraja je nerešena cestna infrastruktura, smo skoraj brez pločnikov in v nekaterih delih brez javne razsvetljave. Vzrok temu so tudi projekti, ki se ne uresničujejo in mečejo v koš, nato pa naročijo novi, za katere nekoliko dvomimo, da tudi pri teh ne bo prišlo do celotnega udejanjenja. V mislih imamo predvsem pločnike in javno razsvetljavo ob Šmihelski cesti od cerkve do uvoza za Košenice. Najbolj pereč problem našega kraja je zagotovo slab dostop do osnovne šole, ker ni urejenih pločnikov za varno pešpot, kakor tudi ne urejenih parkirišč za starše, ki so zaradi tega prisiljeni otroke voziti v šolo z avtomobili. Vsi tisti šolarji, ki

se vozijo z avtobusom, pa zaradi neurejenih avtobusnih postajališč tudi izpostavljeni tveganju.

Katastrofalno je urejena okolica pokopališča z zelo malo parkirišči. Ob vsakem pogrebu so zaparkirani okoliški travniki. Kot kaže, kljub več kot 10 let staremu odloku o ustavitvi pokopov v Šmihelu ti še potekajo in bodo zagotovo potekali še naprej. Zaradi tega smo že pred leti zahtevali, da se uredijo parkirišča na desni strani ceste. Projekt, ki je bil že pripravljen, se je zaradi nove Šmihelske ceste, ki gre v manjšem delu čez te površine, ustavil. Kraja Škrjanče in Boričevo sta brez kanalizacije. Mrvarjev hrib ima v fazi izdelave tlačno kanalizacijo, zato že dlje časa dajemo pobudo, da bi vsaj Škrjanče lahko priključili nanjo. Problem je Mrvarjev hrib – občina ne pride naproti, da bi propadlemu projektu pomagala pri novem OPPN-ju, izpeljala projekt do konca, brezglavo pa sprejema nove OPPN-je (npr. Košenice). Drugi največji problem našega kraja po mnenju krajanov pa je, da v kraju ni večje trgovine, ne pošte, ne banke. Glede na to infrastrukturno problematiko smo dejansko nerazviti jug mesta. Projekt nove povezovalne ceste med Košenicami in Regrčo vasjo, ki bi se navezoval na novo Šmihelsko cesto, se časovno odmika v neznan, prihodnji čas. Leto 2016 pa bo kljub vsemu naštetemu v KS Šmihel ostalo zaznamovano kot leto, ko se je po sušnem obdobju začelo premikati in ko so na občini končno začeli zagotavljati sredstva za reševanje odprtih infrastrukturnih problemov ter s tem povezane ustrezne prometne varnosti vseh udeležencev v prometu. Z MO Novo mesto smo uspeli odkupiti potrebne nepremičnine za 10 let star projekt izgradnje pločnikov od cerkve do trgovine Vita. Pripravili smo teren za naslednji korak, saj so po zagotovitvi občine in DRSC-ja za leto 2017 v občinskem proračunu zagotovljena sredstva za uresničitev projekta izgradnje pločnika (od cerkve do uvoza za Vito), avtobusnega postajališča, novega uvoza za ulico ob Težki vodi kot tudi sanacije celotnega cestišča na tej trasi. Poleg tega se gradi nov most s pločniki čez potok Težka voda na Smrečnikovi ulici (dokončanje Smrečnikove ulice). Pozdravljamo tudi odločitev občine, da se nameni nekaj sredstev, s katerimi po lastnem zboru upravlja KS. S temi sredstvi smo v letu 2016 sanirali otroška igrala na Košenicah (v sklopu tega projekta smo na željo starejših občanov postavili tudi dve klopi na poti iz kraja do mesta) in sanirali močno poškodovano cesto na Košenicah. Poleg tega smo letos zaključili še dva manjša infrastrukturna projekta, uredili smo javno razsvetljavo na Škrjančah in na Bajčevi, pri gasilskem domu in proti železniški progi, dodali dve svetilki. Žal nam je, da je iz kratkoročnega načrta izpadla izgradnja trase zahodne obvozne ceste –

obroč okrog mesta, ki gre čez naš kraj med železniško progo in naseljem Urbanje.

Zagotovo pa je leto 2016 spet leto mnogih oblik družjenj krajanov. To niso le zbori krajanov, posveti in pohodi, pikniki, gre tudi za druženja v obliki organiziranih izletov, kot je bilo letos junija na našo obalo in bo prvo soboto decembra v adventni Salzburg.

Delavnice obrezovanje sadnega drevja v KS Šmihel spomladi na Košenicah

Milivoj Golić, predsednik KS Uršna sela

V KS Uršna sela v letih, ki so pred nami, vidimo razvoj našega kraja predvsem v uresničitvi nekaterih že nekaj časa načrtovanih projektih, ki so zelo pomembni za našo KS.

Obnova zadružnega doma

ZD, ki je bil od leta 1955 do nekaj let nazaj prostor kulturnega in družbenega dogajanja v naši KS je trenutno bolj podoben hiši strahov kot temu, za kar je bil zgrajen. V domu so poleg trgovine, pošte in gostilne bili tudi dva stanovanja, večnamenska dvorana in prostori KS. Dom je prazen in vsako leto v slabšem stanju, zato je naš cilj vnovič oživiti dogajanje v objektu, ki je zelo pomemben za naš kraj. Pridobili smo vsa potrebna dovoljenja za obnovo doma, v katerem bi poleg večnamenske dvorane in enega stanovanja uredili prostore za otroško varstvo, ker je potreba po tem zelo velika (približno 60 predšolskih otrok). Predvideli smo tudi prostore za mlade in društva kot tudi prostor za arhiv in knjižnico.

Vodovod Ljuben – Makute

Nekateri višjeležeči predeli na Ljubnu in Makutih, ki vsako leto dobivajo vse več stalnih prebivalcev, saj zidanice postajajo

stanovanjske hiše, a so brez pitne vode, je naš cilj, da čim večjemu številu naših krajanov omogočimo dostop do te nujno potrebne življenjske dobrine.

Kanalizacija Uršna sela

V naslednjem desetletju je naš cilj na Uršnih selih zgraditi kanalizacijsko omrežje v strnjenih delih in male čistilne naprave v predelih, na katerih ne bo potrebna priključitev na kanalizacijo. Obenem pa bi ob državni cesti v čim večji možni meri zgradili pločnike in s tem zagotovili večjo varnost v prometu našim prebivalcem.

Poleg naštetega si vsekakor želimo sodobnejši internet, boljše ceste, otroško igrišče in javne razsvetljave na Lazah ...

Mira Retelj, predsednica KS Drska

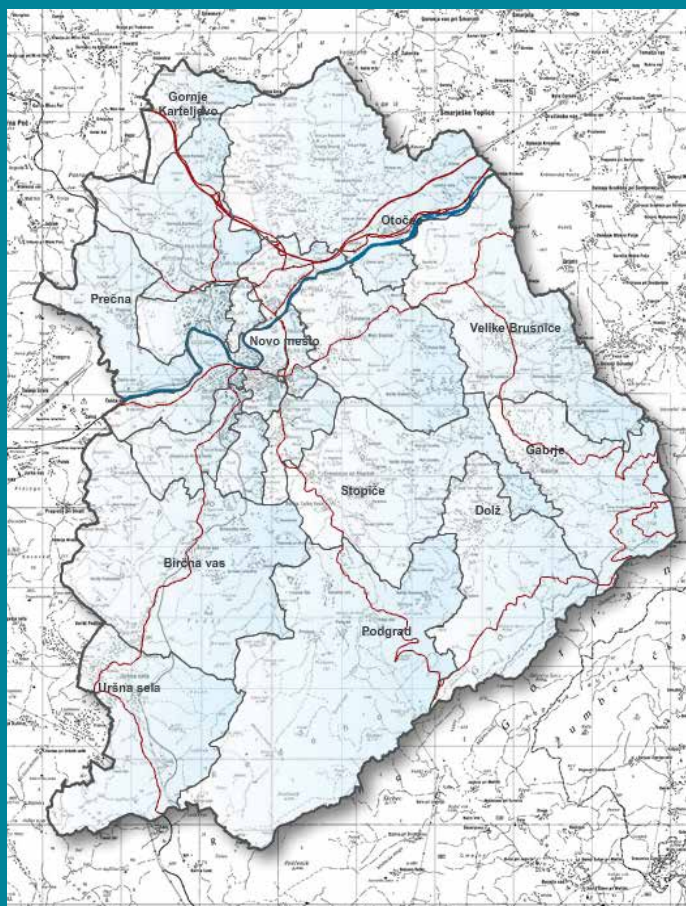
V Krajevni skupnosti Drska, ki je največja v naši občini, smo si za letošnje leto zadali več nalog oziroma projektov. Med

najpomembnejšimi so: prenova dostopa do čolnarne v Irči vasi, čiščenje in utrjevanje brežin ter vzpostavitev sprehajalne poti ob reki Krki do Broda. Pred nedavnim nam je uspelo urediti tudi novo pešpot ob t. i. bunkerju, ki so jo krajanji lepo sprejeli in se z veseljem sprehajajo po njej. Pri OŠ Drska bodo otroci še v tem letu lahko prosti čas dejavno preživljali na dodatnih novih igralih. Ta bodo namenjena otrokom od četrtega do dvanajstega leta starosti. MO Novo mesto naj bi kmalu začela z deli na Westrovi ulici, kjer bo med drugim treba prestaviti kapelico, razširiti cestišče in urediti pločnik. S tem bo končno poskrbljeno za varnost številnih šolarjev in ostalih, ki tam hodijo. Letos smo pozornost namenili predvsem pripravi nekaterih investicijskih programov oziroma idejnih zasnov za naložbe, ki jih naj bi speljala občina v naslednjih letih. Gre za kolesarsko pot od Tuša pri avtobusni postaji do križišča Topliške ceste in ulice Slavka Gruma ter za naselje Srebrniče. Projekt zajema ureditev avtobusnega postajališča, javno razsvetlavo v delu naselja in pločnik od pokopališča do naselja. V izdelavi je tudi idejna zasnova za rekonstrukcijo ceste, pešpoti, cestne razsvetljave in komunalne opreme od križišča Šegove

ulice, mimo Gostilne Jakše do konca slepe ulice Drska. Poleg navedenih naložb si krajanji KS Drska v naslednjem petletnem obdobju želimo še novo Šmihelsko cesto in ureditev površin za športno-rekreativne dejavnosti v Portovalu. V okviru KS je zelo dejavno tudi Športno društvo Drska, ki z različnimi celoletnimi dejavnostmi, tradicionalnimi projekti in občasnimi dejavnostmi skrbi za zdravo in razgibano življenje tukajšnjih prebivalcev v vseh življenjskih obdobjih. Krajanji so veseli vsake pozitivne spremembe in nove pridobitve, pri skrbi za domačo in širšo okolico pa mnogi po svojih močeh tudi sodelujejo.

Projekt Čolnarne v Irči vasi že dobiva novo podobo.

KRAJEVNE SKUPNOSTI V MESTNI OBČINI NOVO MESTO

Krajevna skupnost	Predsednik KS	
BIRČNA VAS	Meštrič Majda	ks.bircna.vas@novomesto.si
BRŠLJIN	Šepetavc Jožica	ks.brsljin@novomesto.si
BRUSNICE	Vovko Anton	ks.brusnice@novomesto.si
BUČNA VAS	Redek Andrej	ks.bucna.vas@novomesto.si
CENTER	Matija Škof	ks.center@novomesto.si
DOLŽ	Turk Anton	ks.dolz@novomesto.si
DRSKA	Retelj Mira	ks.drska@novomesto.si
GABRJE	Mežnar Rok	ks.gabrje@novomesto.si
GOTNA VAS	Kastelec Dušan	ks.gotna.vas@novomesto.si
KANDIJA - GRM	Vovko Srečko	ks.kandija.grm@novomesto.si
KARTELJEVO	Florjančič Bojan	ks.karteljevo@novomesto.si
LOČNA - MAČKOVEC	Smrke Robert	ks.locna.mackovec@novomesto.si
MAJDE ŠILC	Zupan Adolf	ks.majde.silc@novomesto.si
MALI SLATNIK	Smolič Tomaž	ks.mali.slatnik@novomesto.si
MESTNE NJIVE	Klemenčič Gregor	ks.mestne.njive@novomesto.si
OTOČEC	Barborič Vesna	ks.otocec@novomesto.si
PODGRAD	Erpe Marjan	ks.podgrad@novomesto.si
PREČNA	Krapež Mario	ks.precna@novomesto.si
REGRČA VAS	Hočevnar Jože	ks.regrca.vas@novomesto.si
STOPIČE	Slak Tomaž	ks.smihel@novomesto.si
ŠMIHEL	Škufca Miro	ks.stopice@novomesto.si
URŠNA SELA	Golič Milivoje	ks.ursna.sela@novomesto.si
ŽABJA VAS	Kastelic Andrej	ks.zabja.vas@novomesto.si

MENEDŽMENT MESTNIH SREDIŠČ – OŽIVLJANJE IN UPRAVLJANJE MESTNEGA JEDRA NOVEGA MESTA

Kaj je MMS?

Kot v večini slovenskih mest se je tudi v Novem mestu pred leti pojavil trend odpiranja velikih trgovskih središč na obrobju mesta. Posledično so se pojavile nove nakupovalne navade, ki so botrovale selitvi trgovskih, gostinskih in drugih storitvenih dejavnosti iz mestnega jedra. Nekdanje upravno in gospodarsko središče je bilo stihijsko prepuščeno samemu sebi, posledično se je trend zapiranja trgovin in (ne)obiska meščanov nadaljeval in podoba mesta je dosegla svojo najnižjo točko. Sredi lanskega leta smo se z nastopom mandata novega župana tudi na MO NM začeli sistematično ukvarjati s projektom oživljanja zgodovinskega mestnega jedra. V kabinetu župana je začela z delom projektna skupina MMS/TCM (Town Center Management), ki se navezuje na širši koncept upravljanja z mestom.

Različni modeli MMS se že vrsto let izvajajo v praktično vseh večjih in srednjih evropskih mestih in na podlagi študije primerov dobrih praks smo si zadali nekaj kratkoročnih ciljev:

- I. sodelovanje pri infrastrukturni prenovi mestnega jedra in drugih investicijah v prostor*
- II. vsebinska prenova in oblikovanje identitete mesta*
- III. razvoj prireditvene in turistične ponudbe, ki bo pozitivno vplivala na kakovost življenja prebivalcev in bo privlačna za tuje obiskovalce*
- IV. dialog, sodelovanje, povezovanje in pomoč vsem obstoječim deležnikom v mestnem jedru*
- V. sistematična promocija vseh dejavnosti v mestnem jedru*

Infrastrukturna prenova mestnega jedra in druge investicije v prostor

Mestna občina Novo mesto med pomembnejše razvojne projekte v prihodnjih letih prišteva celostno obnovo mestnega jedra, zato je v okviru tega, po predhodno opravljenih številnih javnih razpravah, naredila prve vidnejše korake k uresničitvi zastavljenih ciljev. V sodelovanju z Zbornico za arhitekturo in prostor Slovenije je razpisala javni dvostopenjski natečaj za prenovu odprtih javnih površin mestnega jedra. Hkrati je

v sodelovanju z Razvojnim centrom Novo mesto na ministrstvo za okolje in prostor oddala tudi urbano strategijo Novo mesto 2030, ki je prvi korak do črpanja evropskih strukturnih in kohezijskih sredstev med letoma 2014 in 2020. Ob koncu januarja 2016 je ocenjevalna komisija izmed prispelih rešitev na prvi stopnji izbrala pet najboljših in njihove predlagatelje povabila k nadaljnjemu sodelovanju. Ta je zahtevala podrobnejšo arhitekturno in likovno obdelavo idej, s poudarkom na oblikovanju tlakovanja, urbane opreme, javnih spomenikov, stalnih in začasnih

prireditvenih prostorov ter načrtovanju komunalne opreme. Prvo nagrado je prejela zasnova skupine ATELIERarhitekti, ki zajema ureditev območja Glavnega trga in navezujočih se ulic. Tako smo danes tik pred začetkom del, ki se bodo predvidoma začele v drugi polovici 2017. V kratkoročnem načrtu je tudi obnova novomeške tržnice, ki bo dobila novo streho in novo podobo.

Vsebinska prenova in oblikovanje identitete mesta

Sočasno z infrastrukturno obnovo poteka tudi vsebinska prenova, ki vključuje iskanje novih investitorjev, najemnikov in stanovalcev v mestnem jedru. Tako bo nova podoba dobila tudi nove uporabnike in vsebine, ki so pogoj za uspešno oživljanje mestnega jedra. Nove ponudnike vidimo predvsem na področjih storitvenih dejavnosti, trgovine, gostinstva, kulture, IT-storitve, podjetniških spodbujevalnikov, kreativnih središč in t. i. co-working prostorov, ki jih v mestu še ni in bodo ponujali predvsem lokalne izdelke in storitve, zanimive za občane in predvsem obiskovalce. Vsebinska prenova se izvaja na podlagi analize nepremičnin, popisa objektov in anke-

Podbevškov trg, ATELIERarhitekti

te med lastniki. Občina tudi odkupuje in prenavlja nepremičnine za stanovanja in poslovne dejavnosti, pripravljala se sistem subvencioniranja najemnin in nov prometni režim v mestnem jedru. Pomemben del procesa je tudi »branding« oz. znamčenje mesta, ki predstavlja celostni marketing z uporabo najširšega nabora oglaševalskih orodij, ki vzpostavljajo interakcijo med uporabniki in ponudniki. S tem se oblikuje tudi identiteta mesta, ki jo bomo gradili na podlagi zgodovinskih, geografskih in kulturnih značilnosti, ki nas pomembno razlikujejo od ostalih mest. Pomemben del naše nove identitete pa mora postati tudi zelena prevozna logistika, elektrifikacija prometa in trajnostna mobilnost.

Razvoj prireditvene in turistične ponudbe

Na področju prireditvene kulture smo z organizatorji ocenili obstoječe projekte, ukinili slabe prakse, naredili izbor strateško pomembnih projektov in razvili nove blagovne znamke glede na globalne trende, lokalne značilnosti in konkurenčnost. Tako imamo danes dvoletni koledar prireditev, v katerem najdemo Veseli december s silvestrovanjem, pustne in Valentinovske plesne, Novomeško tržnico z lokalno ponudbo, Noč nakupov v mestnem jedru, Teden kultur (festival medkulturnosti), Praznik situl (prikaz železnodobnega življenja in kulinarike), Novomeške poletne večere in poletne festivale, kot so Malvin (mali festival velikih vin), Rudi Potepuški (festival uličnega gledališča), Sem glasba, sem mesto (festival klasične glasbe), Jazzinty (mednarodna glasbena delavnica in festival), Fotopub (festival sodobne umetnosti), Noč na Krki, Skoke v Krko in še mnoge manjše zabavne, športne in turistične dogodke. MO Novo mesto vsem organizatorjem nudimo tudi finančno (razpisi), tehnično in promocijsko podporo, v lanskem letu pa smo pridobili tudi dovoljenje za uporabo zvočnih naprav na Glavnem trgu kot osrednjem prireditvenem prostoru.

Dialog, sodelovanje, povezovanje in pomoč vsem v mestnem jedru

V zadnjem letu se je vzpostavil konstruktiven dialog med MO Novo mesto ter poslovnimi in neposlovnimi partnerji, ki delujejo v mestnem jedru. Trgovci, gostinci, podjetniki in tudi stanovalci so se sprva iz nezadovoljstva, protesta in nemoci povezali v civilno iniciativo Grem v mesto, ki pa se je v letošnjem letu preoblikovala v zavod, ki danes z lastnimi projekti in povezovanjem oživlja mestno jedro. Osrednji projekt zavoda je Noč nakupov, v kateri podjetniki štirikrat na leto trgovine in lokale odprejo do polnoči in pripravijo bogat spremljevalni program, ki mesto napolni do zadnjega kotička. Zavod pripravlja tudi zemljevid trgovin in lokalov v mestnem jedru, različne skupne akcije, popuste, izobraževanja in vodi tvoren dialog z MO Novo mesto, ki finančno, tehnično in promocijsko podpira zavod ter vse njegove člane pri skupnih dejavnostih. Dejavno se v dialog vključuje tudi KS center oz. stanovalci, ki s svojimi projekti vse bolj samoiniciativno prispevajo k bolj kakovostnemu bivanju v mestnem jedru (npr. skupno novoletno okraševanje, čistilne akcije ...).

Sistematična promocija vseh dejavnosti v mestnem jedru

V kabinetu župana skušamo čim bolj usmerjeno in sistematično organizirati skupno oglaševanje z različnimi tematskimi prispevki v lokalnih medijih tudi oz. predvsem za mestno jedro. V pripravi so nove spletne strani, ki bodo integrirale vso ponudbo mesta (prireditve, storitve ...), sistemsko e-poštno pošiljanje (za vse dogodke in dejavnosti v mestnem jedru

MONM redno obvešča javnost), promocijske akcije (npr. podpiramo domače, potenciali mesta ...), nova plakatna mesta ... V letu 2017 Dolenjski muzej pripravlja tudi mednarodno konferenco in razstave na temo jantarja, kar bomo izkoristili v promocijske namene in leto 2017 oglaševali kot tematsko leto jantarja v Novem mestu. Kot takega ga bomo vpletli v vse prireditve in integralne turistične projekte z namenom, da povečamo obisk turistov v mestu.

Nacionalni konzorcij za pospeševanje MMS

Novo mesto se je dejavno vključilo tudi v nacionalno mrežo MMS Slovenija, v kateri povezujemo primere dobrih praks, izvajamo skupne projekte, promocijo in izobraževanje. Novomeške primere dobre prakse smo predstavljali na srečanjih na Mednarodnem obrtnem sejmu v Celju, Kopru, Piranu in Črnomlju. V novembru 2016 smo pod okriljem Gospodarske zbornice Slovenije ustanovili nacionalni konzorcij za pospeševanje menedžmenta mestnih središč, katerega cilj je razvoj učinkovitega in usklajenega vseslovenskega modela MMS, ki bo zagotavljal njihovo oživljanje na področju maloprodaje, turizma, kulture, izobraževanja idr. Novo mesto je v družbi Ljubljane, Kopra, Kranja in Ptujja uvrščeno tudi v programski odbor konference za mala in srednja podjetja v RS, katere tema bo prav MMS v Sloveniji.

Trajnostni urbani razvoj

Mesta so gonilo gospodarskega in družbenega razvoja kot tudi prostor priložnosti za bolj učinkovite in trajnostne načine bivanja. V prihodnosti bodo konkurenčna samo trajnostna, zelena in pametna mesta, ki bodo zagotavljala zdravo življenjsko okolje, učinkovite oblike bivanja in koncentrirala dejavnosti in storitve, ki prepoznavajo in odgovarjajo na nove potrebe družbe. Za trajnostni urbani razvoj celotnega mesta je treba začeti v zgodovinskem jedru, ki ga lahko imenujemo tudi srce mesta in je pomembno predvsem za razvoj turizma v celotni regiji. Obenem je mestno jedro tudi ogledalo mesta. Je prva postaja za večino obiskovalcev, je dnevna soba vseh občanov in je pomemben generator naše identitete, zato je obnova, oživitev in trajnostno upravljanje mestnega jedra ključno za razvoj širšega mestnega območja in podeželja.

Foto: Foto Asja

DEMOGRAFSKE ZNAČILNOSTI VSE POMEMBNEJE VPLIVAJO NA DELOVANJE IN RAZVOJ OBMOČIJ

Današnje demografsko območje zaznamujejo relativno nizka rodnost, hitro staranje in posledično spremembe v starostni strukturi prebivalstva itd., z vidika vsakdanjega življenja pa je še mnogo pomembnejši odraz spreminjajočih se demografskih razmer na praktično vseh ravneh delovanja družbe. V kontekstu trenutnih širših družbenih razmer gre prej za zaviralne kot napredne oz. pospeševalne razvojne dejavnike. Demografski kazalci neposredno ali posredno vplivajo oz. pogojujejo socialno-ekonomske in druge odločitve, zato morajo biti osnova vsakega načrtovanja. Kljub dejstvu, da so številne družbeno pogojene spremembe težko napovedljive in da so problemi, povezani z demografskimi spremembami, kompleksni in posegajo na vse ravni delovanja lokalne in širše skupnosti, posledično pa tudi rešitve niso enoznačne, so poznavanje demografskih značilnosti na eni ter njihovo kritično vrednotenje in upoštevanje na drugi strani ključnega pomena.

Demografska študija za MO Novo mesto še zdaleč ne daje odgovorov na vsa vprašanja, predstavlja pa vpogled v trenutno stanje, izpostavlja možne težnje prihodnjega razvoja in kot takšna predstavlja pomembno osnovo za smotno, trajnostno naravnano, strateško načrtovanje nadaljnjega razvoja območja.

Demografski razvoj prebivalstva in demografska podoba MO Novo mesto

MO Novo mesto je bila ustanovljena 3. 10. 1994 iz takratne komune Novo mesto. Po kar nekaj teritorialnih spremembah je zadnje doživela leta 2006, ko sta bili iz njenega sestava izločeni občini Straža in Šmarješke Toplice. Površina ozemlja MO Novo mesto meri 235,7 km², kar jo uvršča med večje slovenske občine, v njej pa je 98 naselij.

Slovenija, podobno velja tudi za MO Novo mesto, se od sredine

devetdesetih let prejšnjega stoletja sooča z demografsko krizo prebivalstva. Upošteva je dejstvo relativno nizke in malo se spreminjajoče umrljivosti predstavlja rodnost tisto komponento naravnega gibanja prebivalstva, ki bistveno vpliva na njegov razvoj. Kljub blagim pozitivnim trendom, ki smo jim v povezavi z rodnostjo priča v zadnjem desetletju, smo še vedno (ta negativni trend je v veljavi že več kot tri desetletja) bistveno pod ravnijo 2,1 otroka/žensko v rodni dobi (15–49 let), kar omogoča obnavljanje prebivalstva po naravni poti. V tem kontekstu je treba omeniti tudi, da v rodno dobo vstopa vse manj žensk (gre za ženske, rojene v obdobju 1995–2005, ki ga je zaznamovala izrazito nizka rodnost). Kljub relativnem stagniranju števila se prebivalstvo nezadržno stara, spreminja se starostna struktura, migracije pa prevzemajo vlogo prebivalstvenega stabilizatorja in regulatorja. Po podatkih statističnega urada (1. januar 2015) je v MO Novo

Primerjava ocen demografskega razvoja in potencialnih vplivov na prostorski razvoj med obravnavnimi naselji v obdobju 2015–2025

Naselje/ parameter	Skupno število prebivalcev	Število otrok (do 5 let)	Število mladih (do 15 let)	Število mladih (15 do 29 let)	Povprečno število otrok (na žensko v rodni dobi)	Število starih (65 let in več)	Stanovanja (potreba po večanju kapacitet)	Domovi za ostarele (potreba po večanju kapacitet)	Vrtci, šole (potreba po večanju kapacitet)
Birčna vas	●	●	●	●	1,5 – 1,8	●	NE	DA*	NE
Črmošnjice pri Stopičah	●	●	●	●	1,1 – 1,5	●	NE	DA*	NE
Dolž	●	●	●	●	1,0 – 1,3	●	NE	DA*	NE
Gabrje	●	●	●	●	1,3 – 1,6	●	NE	DA*	NE
Novo mesto	●	●	●	●	1,5 – 1,8	●	NE prerazporeditev	DA za 4-5 letno	NE
Otočec	●	●	●	●	1,3 – 1,7	●	DA za 50-100 ljudi	DA*	DA za 15-25 otrok
Podgrad	●	●	●	●	1,8 – 2,1	●	NE	NE	NE
Prečna	●	●	●	●	1,4 – 1,7	●	NE	DA*	NE
Stopiče	●	●	●	●	1,2 – 1,5	●	NE	DA*	NE
Uršna sela	●	●	●	●	1,2 – 1,5	●	NE	DA*	NE
Velike Brusnice	●	●	●	●	1,3 – 1,6	●	NE	DA*	NE
Ostala naselja – skupaj	●	●	●	●	1,4 – 1,7	●	NE	DA za 2-3 letno	NE
MO Novo mesto – skupaj	●	●	●	●	1,5 – 1,8	●	NE prerazporeditev	DA za 8 letno	NE

● velika rast (30 % in več) ● zmerna rast (10 do 30 %) ● majhna rast (2 do 10 %) ● stagnacija (± 2 %) ● majhen upad (2 do 10 %) ● zmeren upad (10 do 30 %) ● velik upad (30 % in več)

* za verodostojno, številčno podkrepjeno oceno, so obravnavana naselja prebivalstveno premajhna

mesto živel 36 371 prebivalcev. Skoraj 65 % prebivalstva (23 317) je živel v Novem mestu, ki predstavlja centralno naselje občine in je glede na število prebivalcev sedmo največje naselje v Sloveniji. Ostala naselja so bistveno manjša, še največje med njimi je Otočec, ki je z nekaj manj kot 800 prebivalci kar 30-krat manjši. V obdobju po drugi svetovni vojni se je število prebivalcev ves čas večalo, in to v veliki meri na račun rasti Novega mesta. V obdobju 2008–2015 je bilo na ravni MO kot celote sprva zaznati rahlo rast (do 2011. leta) števila prebivalcev, od takrat pa ta stagnira.

V primerjavi s Slovenijo kot celoto izkazuje MO Novo mesto nekoliko višjo stopnjo rodnosti, nižjo stopnjo umrljivosti, pozitiven naravni prirast, ki se od leta 2008 giblje med 2 in 4,9 %, ter relativno ugodno starostno sestavo, ki jo označujejo postopna rast mladega (do 15. leta starosti) in starega (65 let in več) prebivalstva, medtem ko se število aktivnega prebivalstva zmanjšuje. Povprečna starost prebivalstva je z 41,2 leta pod slovenskim povprečjem.

Z izjemo nekaterih let je bilo območje MO Novo mesto v zadnjih dveh desetletjih imigracijsko. Od preloma tisočletja je značilen selitven prirast s tujino in selitven upad med ostalimi območji v Sloveniji, kar je z vidika ekonomskega statusa, ki ga ima obravnavano območje v slovenskem prostoru, morda nekoliko presenetljivo. Bolj kot število migrantov je pomembna njihova starostno-spolna struktura. Ta je z vidika demografskega potenciala in njegovega potencialnega siromašenja pozitivna, saj se v zadnjih nekaj letih razmerje med priseljenimi ter odseljenimi, predvsem mladimi (ženskami), izboljšuje.

Demografska podoba MO Novo mesto kot celote je primerjalno z ostalimi slovenskimi mestnimi občinami nadpovprečna, se pa med posameznimi naselji znotraj občine pojavljajo velike razlike. Pri prebivalstveno majhnih naseljih je to tudi razumljivo, zaradi česar je treba podatke še posebej kritično vrednotiti, saj lahko že zelo majhne družbene, pa naj si gre za demografske, gospodarske ali kakšne druge spremembe, bistveno spremenijo demografsko sliko.

Trendi in projekcije prihodnjega demografskega razvoja

Upošteva dozdajšnji demografski razvoj območja, ki se odraža v trenutni demografski podobi in na osnovi tako splošnih kot specifičnih trendov, ki izhajajo iz obstoječe starostno-spolne strukture prebivalstva (rodnost, umrljivost, migracije), se bo skupno število prebivalcev MO Novo mesto v naslednjih 20 letih najverjetneje nekoliko povečalo, do konca 30-letnega projekcijskega obdobja pa zmanjšalo. Število otrok se bo postopno zmanjševalo, število starejših pa hitro večalo.

Zaradi (predvsem) selitvenih razmer, pogojenih z različnimi vzroki, lahko prihaja do občasnih povečanj oz. zmanjšanj pritiskov v določenih območjih (tako naseljih kot krajevnih skupnostih) oz. do neenakomernih obremenitev ter posledično potreb po novih stanovanjih, pritiskih na nekatere vrtčevske in šolske okoliše, vendar večjih potreb ni pričakovati. Hitro pa se bodo večale potrebe po infrastrukturi, vezani na oskrbo starejšega prebivalstva. Kakor koli se demografski trendi spreminjajo, treba jih je spremljati in se jim sproti prilagajati (načrtovanje zmogljivosti vrtcev, šol, domov za starejše občane, razvoja infrastrukture ...).

> Mojca Balant, Urbanistični inštitut RS

VSAK ČETRTI ZAPOSLENI BI LAHKO NA DELO HODIL PEŠ ALI S KOLESOM

Prvi korak priprave Celostne prometne strategije občine (CPS) in osnova za poznejše spremljanje učinkov strategije se zaključujeta. Rezultat je podrobna analiza stanja na področju prometa v Mestni občini Novo mesto (MONM), v katere izdelavo je bil poleg poglobljenega kabinetnega in terenskega dela strokovne ekipe vključen tudi širok krog občanov, tako deležnikov kot splošne javnosti.

Terenski ogled za področje kolesarjenja z delavnico je bil izveden s predstavniki odločevalcev, načrtovalcev in uporabnikov. Foto: Igor Vidmar

V času analize stanja so bili v številne dejavnosti za javnost vključeni različne javnosti v MONM. Te dejavnosti so bile ankete med prebivalci, zaposlenimi, srednješolci, osnovnošolci ter starši otrok v vrtcih, intervjuji s ključnimi deležniki, javne razprave o stanju prometa, regijski posvet o trajnostni mobilnosti, delavnica z zaposlenimi v občinski upravi in delavnica s ključnimi deležniki za oblikovanje vizije razvoja prometa v občini. Skupno je v naštetih dejavnostih neposredno sodelovalo in bilo vključenih več kot 2300 občanov vseh starosti.

Ključno sporočilo občanov je, da s splošnim stanjem prometa v občini niso najbolj zadovoljni. Povprečna ocena stanja na petstopenjski lestvici je le 2,7, kar pušča veliko prostora za izboljšave. Občani bi najprej preuredili središče Novega mesta v območje brez avtomobilov, nato bi uredili dotrajane ceste ter varno in sklenjeno mrežo kolesarskih povezav. Med prvimi petimi področji, potrebnimi izboljšav, sta še javni prevoz, ki ima po mnenju prebivalcev v prvi vrsti premalo in preredke povezave, ter neskljena mreža pešpoti in pločnikov s kritičnimi nevarnimi odseki. Nuja po izboljšanju stanja prometa se odraža tudi v najpogostejše izbranih vrednotah, ki jih prepoznajajo tako ključni deležniki kot splošna javnost. To sta varnost (pešcev in kolesarjev ter otrok) in kakovost bivanja. Za zagotavljanje pogojev, ki bodo omogočili varno in udobno dostopnost za vse do vseh ključnih ciljev v občini, bo treba zmanjšati obstoječe negativne vplive motoriziranega prometa in izkoristiti zmožnosti za uporabo trajnostnih potovalnih načinov.

Promet dokazano negativno vpliva na kakovost zraka in zdravje prebivalcev. Novo mesto je zaradi vsakoletnih (z izjemo 2014)

Utrinek z delavnice o viziji razvoja prometa v občini. Foto: UIRS

prekoračitev dovoljenega števila dni v letu s preseženo dnevno mejno koncentracijo delcev PM10 razglašeno za degradirano območje. Velik delež teh delcev izvira iz izpuhov motornega prometa. Po drugi strani se v občini, tako kot tudi v celotni državi, zadnja leta povečuje pogostost resnih zdravstvenih težav, s katerimi se srečujemo zaradi sodobnega sedečega življenjskega sloga. Eden od razlogov za pojav teh težav je pomanjkanje telesne dejavnosti.

Da bi preverili, katere potovalne načine na vsakodnevni poteh najpogosteje uporabljajo občani MONM, so bili izvedeni kordonsko štetje med jutranjo in popoldansko konico, ankete o potovalnih navadah med zaposlenimi, srednješolci, osnovnošolci in starši otrok v vrtcih ter kabinetno pridobivanje podatkov za dve večji podjetji v občini. Ugotovljeno je bilo, da se velika večina poti v občini opravi z osebnimi avtomobili. Tudi čedalje več strokovnjakov ugotavlja, da je vloga avtomobila, ne le glede tega, kako opravljamo vsakodnevne poti, ampak tudi glede tega, kako porabljamo omejen prostor, ki je na voljo, in kako razporejamo občinska in družinska sredstva, prevelika. Ta vloga pa se po razpoložljivih podatkih že več kot 30 let le še povečuje. Po drugi strani so hoja, kolesarjenje in javni prevoz v letih razcveta uporabe osebnega avtomobila ostali zapostavljeni in jih kot način opravljanja vsakodnevni poti, kot so na primer poti na delo ali v šolo, uporablja občutno manjši delež prebivalcev. Vendar pa bi se trend deležev uporabe posameznih potovalnih načinov lahko hitro obrnil, saj so možnosti za uporabo trajnostnih potovalnih načinov v MONM veliki.

V radiju 15 minutne hoje (1200 m) od starega mestnega jedra Novega mesta je večina stanovanj in dejavnosti v mestu. Tu živi tudi več kot 10 000 ljudi, kar je 27 % prebivalcev celotne občine. Razdalje so še veliko krajše v vseh drugih naseljih v MONM, kjer so lahko vse razdalje znotraj naselij enostavno prehojene v manj kot 10 minutah. Zaradi večje hitrosti je s kolesom v 15 minutah (3600 m) dosegljivo veliko večje območje kakor peš. V tem radiju, začrtanem od starega mestnega jedra, živi skoraj 25 000 ljudi ali 69 % prebivalcev občine, skupaj s pomembnejšimi kraji v občini pa je pokrita praktično celotna občina. Glede na visoko gostoto poselitve in koncentracijo dejavnosti v Novem mestu z bližnjo okolico so razmere ugodne tudi z vidika možnosti za zagotavljanje kakovostnega javnega prevoza.

Za uporabo hoje in kolesarjenja pri vsakodnevni poteh so sicer optimalne razdalje do 5 kilometrov. V MONM živi do 5 km od lokacije dela dobra četrtina zaposlenih (26 %), dobre štiri petine družin (83 %) pa imajo na tej ali krajši razdalji vrtec. Zanimiv je tudi podatek, da si s kolesom ali peš želi v šolo prihajati skoraj tri četrtine osnovnošolcev (73 %), 15 % z avtobusom in le 11 % z avtomobilom, s katerim jih danes v šolo prihaja skoraj polovica. Zagotovitev ustrezne mreže peš in kolesarskih povezav ter prilagoditev javnega prevoza potrebam uporabnikov bi lahko skupaj z akcijami za spodbujanje njihove uporabe omogočili, da bi se uporaba teh potovalnih načinov za opravljanje dnevnih poti v naslednjih letih hitro in pomembno povečala. To bi imelo tudi pozitiven učinek na zdravje in počutje občanov, zmanjšalo bi se onesnaženje zraka in znižala raven hrupa, mesto in občina bi postala privlačnejša za življenje in obisk turistov, občina pa bi lahko postala vodilna srednje velika slovenska občina na področju trajnostne mobilnosti.

Osnovni namen CPS je zagotoviti okvir, v katerem so takšne izboljšave mogoče. Vabimo vas, da sledite obvestilom v spletnih in tiskanih medijih, da se še naprej udeležujete dejavnosti pri pripravi CPS ter tako pomagate oblikovati dokument po meri vseh, ki bo enakovredno obravnaval vse potovalne načine. V naslednjih korakih priprave bosta oblikovana končna vizija prihodnjega razvoja prometa v občini in nabor temeljnih vrednot. Sledili bodo opredelitev prednostnih nalog in ciljev ter izdelava nabora ukrepov za vsa področja urejanja prometa. Vse naštetu bo izvedeno ob sodelovanju ključnih deležnikov in javnosti ter bo v povezavi s preveritvijo finančnih in drugih virov osnova za oblikovanje akcijsko-proračunskega načrta za naslednjih 5 let.

BO NOVO MESTO VENDARLE URESNIČILO SVOJE ZMOŽNOSTI?

Medtem ko Mestna občina Novo mesto piše novo strategijo razvoja občine do leta 2030, Društvo Novo mesto ugotavlja, da je na to temo marsikaj že napisanega. Društvo namreč že dvajset let budno spremlja razvoj Novega mesta, ugotovitve pa vsakih nekaj let objavi v zborniku. Do zdaj so izšli štiri, v njih pa so zapisani tudi razmisleki priznanih slovenskih in novomeških strokovnjakov, ki analizirajo gospodarsko, finančno in družbeno stvarnost Novega mesta ter so že nakazali videnje njegovega razvoja.

Prihodnost Novega mesta mora temeljiti na znanju in spoštljivem odnosu do naravnih in ustvarjenih danosti, je bilo sporočilo prvega takšnega zbornika z naslovom *Mesto, vloga, pomen in razvoj Novega mesta v prihodnjem tisočletju* iz leta 1996. Ko so leta 2010 avtorji tretjega zbornika *Novo mesto – možnosti in priložnosti* preverjali, ali so se v štirinajstih letih od zapisa prvih idej stvari premaknile, so ugotovili, da novomeške oblasti niso znale izkoristiti vseh ponujenih kakovostnih nastavkov ter da je veliko tematik ostalo neuresničenih in aktualnih še naprej. Čeprav se je mesto kot živ organizem spreminjalo, so težave in izzivi ostajali ves čas podobni, je zapisal avtor uvodnika Mitja Simič in dodal, da naše mesto še vedno caplja na mestu in kljub gospodarski uspešnosti ter porastu institucij in društev, ki si prizadevajo za dvig kakovosti življenja v mestu, ostaja predvsem podeželsko središče brez prepoznavne identitete.

Politika ni znala pridobiti razvojnih sredstev

Tudi 15 let pozneje ni veliko bolje. Ko je lansko leto z občinsko finančno pomočjo izšel zadnji in najbolj celovit zbornik do zdaj (*Zbornik ob 650-letnici Novega mesta. Novo mesto 1965–2015*), je zgodovinar Aleš Gabrič v uvodnem članku lahko le potrdil ugotovitve avtorjev iz prejšnjih zbornikov. Novo mesto je po drugi svetovni vojni na eni strani doživljalo silen gospodarski razvoj, po drugi strani pa se še vedno sooča z izgubo lastne kulturne identitete in prepoznavnosti. Novomeška povojna politika na tem področju ni bila tako uspešna kot novomeški gospodarstveniki, ki so poleg tega, da so bili vizionarji, znali svoje vizije tudi udejanjiti. Naša politika od Ljubljane ni bila sposobna pridobiti potrebnih razvojnih sredstev za mesto in občino – nedoumljivo je, da kot ena gospodarsko najuspešnejših slovenskih občin prispevamo znatna sredstva v državni proračun, Ljubljana pa nam za razvojne projekte namenja le drobtinice.

Strategija kot navigacijska naprava

Društvo Novo mesto zato z zanimanjem spremlja nastajanje nove strategije. Pri tem pogreša jasno opredeljeno vizijo kot izhodišče in orientacijsko točko. Strategija je namreč kot avtomobilska navigacijska naprava, ki nas pripelje do zelenega cilja, ne da bi pri tem zašli s poti. Prvi pogoj za varno pot je seveda določitev končnega in strateških ciljev, ki morajo biti konkretni, merljivi in časovno opredeljeni. Predvsem morajo odražati usklajenost razvojnih želja z dejanskimi zmožnostmi. Učinkovitega procesa načrtovanja sedanjosti in prihodnosti pa si v današnjem času ne moremo zamisliti niti brez kakovostnega komuniciranja z vsemi deležniki.

Javni interes potrebuje zagovornika

Ko bo strategija sprejeta, bo Društvo Novo mesto spremljalo tudi njeno uresničevanje in se vanj dejavno vključevalo kot glas organizirane civilne družbe. To uspešno počne že 22 let, ko skozi razprave in javna soočenja oblikuje priporočila in s tem izboljšuje številne projekte mestne občine. Navsezadnje je bilo ustanovljeno iz zavedanja, da se pri oblikovanju boljšega jutri ne gre povsem zanesti na pristojne službe in stroke in da v razvojnih procesih mesta javni interes potrebuje svojega zagovornika.

Društvo Novo mesto je v sodelovanju z Društvom arhitektov Dolenjske in Bele krajine uspešno preprečilo, da bi na Novem trgu 6, kjer je stala zdaj že porušena »nova občina« oz. »steklenjak«, zrastle stolpnica, ki bi bila višja od kapiteljskega griča.

Uspešna posredovanja Društva Novo mesto

- Preprečilo je razprodajo kompleksa Gradu Grm po delih (danes je lastnik gradu in grajskega parka Republika Slovenija, ki načrtuje prenavo obojega).
- Leta 1997 je doseglo prenos lastništva Narodnega doma s Cestnega podjetja na občino, sodelovalo pri pripravi programske naloge in skupaj z občino ustanovilo Ustanovo za obnovo in oživitve Narodnega doma (na njenem računu se je do danes zbralo dobrih 12 000 evrov za potrebe prenove).
- Ima zasluge za prenavo in selitev županstva na rotovž.
- Prizadeva si za izgradnjo pešpoti v Novem mestu, doseglo je izgradnjo tiste, ki vodi od gradu Grm do Šmihela in naprej do Regrče vasi.
- S pobudami je doseglo, da je Mestna občina Novo mesto prostor v Drgančevju rezervirala za načrtovani univerzitetni kampus, in ne za obrtno cono, ter da je Novo mesto dobilo poklicno gledališče.
- V sodelovanju z Društvom arhitektov Dolenjske in Bele krajine je uspešno preprečilo, da bi na Novem trgu 6, kjer je stala zdaj že porušena »nova občina« oz. »steklenjak«, zrastle stolpnica, ki bi bila višja od kapiteljskega griča.
- V imenu krajanov Ločne in Pod Trško goro je vložilo pritožbo na Evropsko komisijo zaradi umestitve državne prometnice v urbani prostor Novega mesta.

KOLESARJU PRIJAZNO PODJETJE

Kolesarjenje je ena osnovnih življenjskih gibalnih komunikacij v našem vsakdanu kot tudi rekreacija in šport. Kolesarjenje zahteva zelo malo materialnih stroškov, minimalna vzdrževalna sredstva, zato je dostopno vsem prebivalcem. Uporaba kolesa je enostavna in varna.

Za gosto naseljena in prometna mesta ima kolesarjenje občanov več prednosti v primerjavi z motoriziranim prometom. Z uporabo kolesa ne onesnažuje okolja z izpuhi ali hrupom. Potrebe po parkirnih površinah so veliko manjše. Kolesar skrbi za fizično kondicijo, kar krepi telo in duha. Z izbiro kolesa zmanjšujemo motoriziran promet in imamo posledično manj uničenih cest, s čimer tudi umirjamo promet. Hitrosti so pri kolesarjenju veliko manjše, zato so morebitne nesreče, ki jih povzročijo kolesar, veliko blažje kot pri vozilu, ki preseže tono teže. Je pa nasprotno kolesar zelo ranljiv, če je udeležen v nesreči z avtomobilom, zato mora oblast veliko vlagati v kolesarsko infrastrukturo. Ta infrastruktura po eni strani veliko stane, po drugi strani pa si dolgoročno zagotovimo razbremenitev prometa ter varnost vseh udeležencev.

Redni kolesarji in športniki se lahko razmeram prilagodijo v vsakem prometu, starejši, mladi in ostali občasni kolesarji pa si kolesa upravičeno ne upajo uporabljati v tej prometni džungli. Ker je izgradnja celostne kolesarske mreže zahtevna in je ni mogoče urediti čez noč, je treba poleg fizične izgradnje poskrbeti za promocijo kolesarjenja in tudi za pravila obnašanja v prometu. Nobena kolesarska steza nam ne koristi, če je ta prazna ali se je ne uporablja. Trenutno stanje kolesarske infrastrukture v naši občini ni rožnato, se pa pospešeno dela na tem, da bi uredili dva odseka, ki bosta ustvarila kolesarski polkrog okoli mesta (Podbreznik-Žabja vas). To sta odseka od vojašnice do Mirnopedške ceste (Straška cesta) ter med Ločno in križiščem v Žabji vasi. S tem bi tudi povezali naše največje gospodarske družbe, ki imajo največ zaposlenih. Tako bi marsikoga lahko prepričali, da bi avto občasno zamenjal s kolesom. Seveda pa je vzporedno treba poskrbeti za varno, kakovostno in pravilno postavitev parkirnih mest za kolesa.

MO Novo mesto je letos začela izvajati projekt Kolesarju prijazno podjetje, da bi krepila zavest o zdravem okolju. Namena projekta sta spodbujanje h kolesarjenju in k vsakodnevni uporabi kolesa za pot v službo, šolo in po drugih opravilih ali obisku javnih ustanov ali trgovskih in poslovnih objektov. V projektu lahko sodelujejo vsa podjetja kot tudi javne organizacije, ki imajo sedež podjetja, izpostavo ali del poslovanja v naši občini. Sodelujoči prejmejo certifikat, če izpolnjuje minimalne kriterije, ki so navedeni v Pravilniku za pridobitev certifikata Kolesarju prijazno podjetje.

Minimalni kriteriji obsegajo 6 pogojev, ki ne predstavljajo velikega finančnega bremena za podjetje, so pa bistveni, da vsem uslužbencem, obiskovalcem in šolarjem olajšajo kolesarski prihod na lokacijo. Ti pogoji so:

- na delovno mesto prihaja 10 % zaposlenih s kolesom, peš ali z javnim potniškim prevozom,
- podjetje mora imeti na voljo parkirišča za kolesa za vsaj 10 % zaposlenih,
- podjetje more vsako leto izvesti kolesarski dogodek,
- vsaj eden uslužbenec podjetja se mora v treh letih udeležiti izobraževanja o varni uporabi kolesa v prometu,
- podjetje ima za svoje uslužbenca na voljo set orodja za hitro popravilo kolesa,

Foto: Peter Žunič Fabjančič

- podjetje (z več kot 30 zaposlenimi) ima aktivirano eno službeno kolo za potrebe dnevnih kratkih migracij.

Navedeni pogoji so informativni, saj so za podjetja s 100 in več zaposlenimi malo omiljena zlasti pri parkirnih mestih za kolesa.

V pravilniku smo natančno določili smernice, ki bi se lahko v prihodnje uporabile za postavitve vseh javnih kolesarskih parkirnih mest kot tudi za ureditev problema parkiranja koles pri javnih ustanovah. Navedena so priporočila, kako naj kolesarska stojala izgledajo, velikost, trajnost in smiselnost lociranja v prostoru. Da pa pravilnik ne bi bil samo lepa misel, je mestna občina naredila tudi vzorčni primer. To je na lokaciji upravne stavbe občine, Seidlova cesta 1. Tako so pomožni objekt za stavbo preuredili v kolesarnico ter postavili stojala za dodatna 4 kolesarska mesta za vse obiskovalce. Imajo donirano kolo, postavili so omarico za najnujnejšo kolesarskim orodje ter svoje zaposlene spodbujajo k uporabi.

Prva lastnika certifikata Kolesarju prijazno podjetje sta vrtca Pedenped in Ciciban iz javnega sektorja ter iz podjetja Acer Novo mesto, d. o. o., iz zasebnega sektorja. Projekt je nastal v sodelovanju z Novomeško kolesarsko mrežo in Gospodarsko zbornico Dolenjske in Bele krajine. Poleg projekta Kolesarju prijazno podjetje se izdeluje tudi katalog urbane opreme MONM, s katerim želimo investitorjem olajšati izvedbo urbane opreme, ki je nujna za smotno in varno uporabo vseh udeležencev v prometu.

Vse podrobnosti, navodila in prijavnico za pridobitev certifikata najdete na spletni strani www.kolesarjuprijazni.si.

VIZIJA 2030

Kulturni center Janeza Trdine (KCJT) ima jasno začrtano strategijo razvoja do leta 2030. Ob rednih gledaliških vsebinah (abonmaji za otroke, mladino in odrasle) si je že v minulih dveh letih začrtal smer razvoja na področju glasbe, ki vedno bolj prevladuje v programu KCJT. V luči prepoznavnosti Novega mesta v širšem slovenskem prostoru želimo, da se dolensko prestolnico prepozna tudi po glasbeni tekmovalni, festivalski in koncertni produkciji s področij klasične in sorodne glasbe ter tradicionalne in sodobne glasbe sveta različnih žanrov. Želimo spodbujati produkcije domače ljubiteljske kulture na področju gledališča, glasbe in plesa ter usmerjati razvoj kulturno-umetnostne vzgoje za vrste in šole na področju JV Slovenije in širše. Načrtovanih projektov imamo veliko. Na področju klasične in sorodne glasbe bomo tudi v prihodnjih letih razvijali festival klasične in sorodne glasbe Sem glasba, sem mesto ter sodelovali pri vsaj eni operni produkciji v mestu. Sklopi so: tekmovanje mladih glasbenikov za nagrado Rajska ptica; festivalski koncerti; dopoldanske koncertne matineeje; koncertna gostovanja na šolah. Opera je gotovo podhranjena glasbena zvrst v Novem mestu, zato se lahko lastna produkcija na tem področju šteje kot nedvomen napredek v razvoju klasične in sorodne glasbene umetnosti. Konservatorij Jurij Slatkonja je v produkciji združil novomeške umetnike in zakladnico slovenske zgodovine in literature, kar je lahko eden izmed edinstvenih prepoznavnih kulturnih izdelkov Novega mesta. Brez infrastrukture nobena opera ne more ugledati luči sveta, zato se je KCJT odzval pobudi konservatorija, da s prostorom, tehniko in tehničnim osebjem prevzame vlogo koproducenta. Na področju tradicionalne in sodobne glasbe sveta bomo nadaljevali z organizacijo festivala Jazzinty (in delavnici) ter glasbenega cikla Muzika eklektika. Zavedanje pri podpori stvaritev novomeške ljubiteljske kulture je močno, zato bomo nadaljevali z Novomeškim abonmajem. Najnovejši pa je projekt na področju kulturno-umetnostne vzgoje na področju gledališča; prijavi smo se namreč na razpis Ministrstva za kulturo (razpisno obdobje 2016–2021) z obširnimi projektom #GLEDA#IŠČE#GLEDALIŠČE. Zastavljeni projekt zajema več oblik učenja, ki skupaj tvorijo celosten vpogled v gledališče in s tem dvig kompetenc na področju kulture tako za strokovne delavce kot tudi za učence in dijake.

KNJIŽNICA – PROSTOR ZA VSE ČASE: VIZIJA KNJIŽNICE MIRANA JARCA NOVO MESTO

V letošnjem letu Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto praznuje 70-letnico ustanovitve, a njene korenine segajo mnogo dlje v preteklost, v leto 1865, ko so se Novomeščani narodno prebudili in odločili, da bodo ustanovili narodno čitalnico, katere namen sta bila razvijanje in oblikovanje kulturnega, političnega in družabnega življenja. To je bil prostor, kamor so ljudje hodili, da bi se družili, ob tem pa so se tudi učili. Pojem sodobne knjižnice ali knjižnice prihodnosti si lahko predstavljamo na mnogo različnih načinov, pa vendar bistvo knjižnice ostaja isto kot pred 150 leti – druženje. Knjižnica je družabni prostor, ki odsliskava in sooblikuje sodobno družbo ter ustvarja in spodbuja državljansko in kulturno zavest. Prav s to mislijo zaposleni načrtujemo in oblikujemo prihodnost Knjižnice Mirana Jarca Novo mesto.

Prostor želimo ponuditi ljudem

V središču naše pozornosti je obiskovalec in knjižnica je namenjena prav njemu, zato v ta namen načrtujemo dokončanje prostorov Knjižnice Mirana Jarca, ki bo obiskovalcem ponudila bogato zbirko domoznanskega gradiva in dediščine znanih Novomeščanov ter postala zanimiva kulturno-turistična točka v lokalnem okolju. Prav tako bomo izoblikovali knjižnični prostor kot prostor navdiha, pomembnega za izkušnje, ki spreminjajo naša zaznavanja, kot so npr. branje, igranje, pripovedovanje zgodb ali ustvarjanje, prostor učenja, kjer otroci, mladi in odrasli odkrivajo svet, prostor srečevanj in druženj, kjer se lahko obiskovalci naključno srečajo, klepetajo ob kavi, prelistajo časopis ali sodelujejo v javnih debatah, predavanjih, razstavah, koncertih, ter kot izvedbeni prostor, kjer ima uporabnik dostop do vsega potrebnega materiala za ustvarjanje in uprizarjanje. Urejeni Park Rastoče knjige ob knjižnici s svojo zasaditvijo in prijetnimi kotički za sprostitev hkrati ponuja tudi možnost urbanega vrtnarjenja, poučno šolsko tematsko pot ter s pestro paleto dogodkov prispeva k oživiljanju mestnega jedra.

Smo proti družbeni neenakosti

Knjižnica je prostor, ki blaži velike družbene neenakosti in s svojimi storitvami pomaga socialno izključenim, izboljša kakovost njihovega življenja in jim pomaga k boljši vključenosti v lokalno družbo s tem, da izvaja različne programe za posebne skupine uporabnikov, kot so iskalci zaposlitve, starejši, etnične skupine, bolniki, tujci, migranti ... Pomaga jim, da najdejo svoje interese in se počutijo koristni v svojem okolju.

Smo sodobno tehnološko opremljen prostor

Smo prostor, kjer si obiskovalci izmenjujejo ideje in informacije, pridobivajo nova znanja in ustvarjajo nove izdelke (likovne, glasbene, digitalne, literarne, znanstvene). Spodbujamo kreativno učno okolje, kjer se prebivalci zberejo z namenom, da si izmenjajo znanje ter sredstva za oblikovanje in ustvarjanje predmetov, tudi s pomočjo orodij, kot so elektronika, digitalni mediji, 3D tiskanje, ter prek ustvarjalnih in interaktivnih dejavnosti v knjižnici razvijajo veščine, potrebne v sodobnem svetu.

Črpamo iz lokalnega okolja

Usmerjeni smo v lokalno okolje in lokalno skupnost povezujemo na način, da naše storitve in dejavnosti uresničujemo s pomočjo strokovnjakov in ljubiteljev iz lokalnega okolja.

Smo knjižnica izven knjižnice

S sodelovanjem in vključevanjem v projekte sorodnih ustanov, s povezovanjem z lokalnimi društvi ter z razvijanjem lastnih inovativnih projektov, kot so npr. Dnevi zbiranja spominov, prireditve v Parku Rastoče knjige ali Trdinov literarni pohod, stopa knjižnica naproti bralcem tudi izven knjižničnih zidov.

PO DOLENJSKIH IN BELOKRANJSKIH KRAJIH VOZI NOVA POTUJOČA KNJIŽNICA

Knjižnica Mirana Jarca je dobila novo potujočo knjižnico. Glavnino sredstev zanje je prispevalo ministristvo za kulturo, pomemben delež pa so prispevale tudi občine pogodbene partnerice novomeške knjižnice. Prejšnja je bila že precej dotrajana, nova je večja, bolj prostorna, hkrati pa je na njej na voljo več kot 7000 enot gradiva. S svojo pisano mavrično podobo gotovo ne bo ostala neopažena na svojih vožnjah, največja pridobitev pa je prav gotovo dvižna ploščad, ki omogoča obisk potujoče knjižnice tudi gibalno oviranim.

Slavnostni prerez traku z ministrom za kulturo Antonom Peršakom, župani pogodbene partnerice novomeške knjižnice in direktorjem Knjižnice Mirana Jarca Borutom Novakom. Foto: Elvis Zagrljača.

Obiskovalcem novega bibliobusa je na voljo več kot 7000 enot knjižničnega gradiva. Foto: Elvis Zagrljača.

Jože Robežnik je taxi za en dan zamenjal z bibliobusom in se pridružil vodji Potujoče knjižnice Luki Mežanu.

Javna predstavitev na novomeškem Glavnem trgu

Javnosti smo novo knjižnično pridobitev prvič ponosno pokazali septembra, ko smo na novomeškem Glavnem trgu pripravili pester program za vse generacije. Začeli smo z ustvarjalnimi delavnicami za najmlajše uporabnike, na katerih so lahko otroci izdelali svojo leseno potujočo knjižnico, sledil je slavnostni prerez traku z ministrom za kulturo Antonom Peršakom in župani občin pogodbene partnerice knjižnice, knjižne POPslastice v atriju Gostišča na trgu so pritegnile tudi starejše obiskovalce, zaključili pa smo z večernim koncertom dveh vrhunskih glasbenikov, harmonikarjem in vokalistom Janezom Dovčem in klarinetistom, vokalistom Boštjanom Gombačem.

Prvič med uporabniki na terenu

Prav je, da imajo tudi prebivalci izvenmestnih okolij vsaj približno enake možnosti pri izposoji knjižničnega gradiva kot prebivalci mest s svojo knjižnico. Potujoča knjižnica v krajih, ki jih obiskuje, ne pomeni samo izposoje knjižničnega gradiva, v njem

se prepletajo generacije. Za mnoge otroke je to prvo srečanje s knjigo in knjižnico, zato je še toliko pomembnejše, da jim knjižničarji znajo približati knjigo na pravi način in jih z leti vzgojijo v zahtevne bralce in redne obiskovalce knjižnice. Potujočo knjižnico vsak mesec obiskuje 63 postajališč po Dolenjski in Beli krajini, v letu 2015 pa smo na njem zabeležili več kot 11 000 obiskov.

Pravo popotovanje s potujočo knjižnico

Z novo potujočo knjižnico pa smo se odpravili na obisk tudi v sosednjo Hrvaško, v Karlovac, Dugo Reso in Ozalj. V sodelovanju s partnersko Gradsko knjižnico Ivan Goran Kovačić iz Karlovca, ki je hkrati tudi osrednja knjižnica za Slovence na Hrvaškem, smo pripravili spremljevalni program z ustvarjalnimi delavnicami, pripovedovanjem pravljic ter nastopom Nodija in škrata Ilgija. Želimo si namreč, da bi se novomeška potujoča knjižnica v prihodnosti vsaj dvakrat na leto odpravila tudi k Slovincem na Hrvaško, saj bi jim na ta način omogočili dostop do knjig v maternem jeziku.

Pestro dogajanje ob predstavitvi novega bibliobusa se je zaključilo z večernim koncertom Boštjana Gombača in Janeza Dovča.

Najprej so si novi bibliobus pred OŠ Toneta Pavčka ogledali otroci vrtca in šole ter občani občine Mirna Peč.

Jože Robežnik je taxi za en dan zamenjal z bibliobusom in se pridružil vodji Potujoče knjižnice Luki Mežanu.

V BRŠLJINU KMALU NOV VRTEC

Cilj prizadevanj Mestne občine Novo mesto je zagotavljanje prijetnega okolja za življenje in delo občanov. Med številnimi ukrepi, povezanimi s to usmeritvijo, je tudi gradnja novega vrtca v Bršljinu, ki bo občutno dvignila kakovost življenja naših mladih družin.

Zaradi pomanjkanja prostora v obstoječih vrtcih in izteka najemne pogodbe za vrtec Videk, ki še domuje v prostorih nekdanjega Novoteksovega vrtca, smo ocenili, da je v tem delu mesta najbolj smiselna izgradnja novega vrtca. Nov vrtec bo imel šest oddelkov, s čimer bo nadomestil štiri dozrajšnje oddelke in omogočil prostor za sprejem novih otrok. Objekt bo urejen na otrokom prijazni lokaciji, na travniku med OŠ Bršljin in enoto Ostržek, z minimalnimi posegi v teren. Za to investicijo je občina

zagotovila denar v proračunih za leti 2016 in 2017. Za izvajalca je bilo izbrano podjetje Markomark Nival, d. o. o., vrednost projekta pa je milijon evrov z DDV.

Po projektiranju, ki se je začelo v začetku novembra 2016 in pridobitvi gradbenega dovoljenja, bi ob ugodnem vremenu konec leta lahko sledil tudi začetek gradbenih del. Zaključek del je predviden v avgustu 2017, predšolska vzgoja pa bo v tem času še naprej potekala v prostorih vrtca nekdanjega Novoteksa.

Naredimo nekaj dobrega zase in za okolje

PIJMO VODO IZ PIPE

Voda iz pipe:

- Ne proizvajamo dodatnih odpadkov, ki obremenjujejo okolje.
- Bolj zdrava izbira od sladkanih in gaziranih pijač.
- V Sloveniji: 225 X cenejša kot voda v plastenki.
- Po svetu: tudi do 1000 x cenejša od vode v plastenki.

Voda iz plastenke:

- 100 X bolj obremenjuje okolje kot voda iz pipe.
- Vsako leto uvrhva 1,5 milijona ton plastičnih odpadkov.
- Biološko razgradnja plastenke traja tudi do 1000 let.
- Za proizvodnjo ene plastenke je potrebno ¼ litra nafte in 3 litre čiste pitne vode.

Sami lahko veliko prispevamo h kakovosti naše pitne vode. Kako?

- V kanalizacijski odtok ne spuščamo odpadkov.
- Uporabljamo čim več biološko razgradljivih pralnih sredstev in omejimo uporabo pralnih in pomivalnih sredstev.
- Razumno uporabljamo nevarne kemikalije.
- Dosledno ločujemo odpadke.
- Pametno kupujemo, saj se za proizvodnjo vsakega izdelka uporablja voda.

Slovenija je bogata z vodnimi viri in se po količini ter kakovosti vode uvršča v sam evropski vrh.

2030 PO SLUŽBO V TUJINO?

OŠ Brusnice izredno dobro sodeluje s krajani v KS Brusnice in Gabrje. Učencem ni vseeno, kako je urejen njihov kraj, kajti v njem se želijo počutiti lepo, predvsem pa varno. Osmošolci OŠ Brusnice so v anketi razmišljali o tem, kaj pogrešajo v naši dolini pod Gorjanci ter kako si predstavljajo sebe in svoj kraj leta 2030.

Foto: Darja Šinkovec

Pogrešam novo šolo, saj je ta stara že 40 let, ali pa vsaj nova okna. Ko bom 2030 učiteljica, želim poučevati v novi šoli. Prav tako imamo že premajhen vrtec, cesta skozi Brusnice pa je izredno nevarna in nujno potrebna obnove. (Nika)

V šoli želim novo pohištvo ali pa kar novo, večjo šolo, kakšen park, urejeno okolje, kjer bomo ustvarjale izobražene ženske. (Kaja)

Čim prej je treba zamenjati okna v šoli, s semaforjem poskrbeti za večjo varnost otrok, lahko bi dobili tudi kinodvorano. Leta 2030 bom že diplomirala na kakšni fakulteti, in če ne bom dobila službe doma, bom šla v tujino. (Danaja)

Želim si bolj umirjen in varen promet skozi Brusnice, potrebni so na primer ležeči policaji. Čeprav vem, da se bo kraj do leta 2030 zelo razvil, želim kot kemijski tehnik delati v večjem mestu. (Lea O.)

Dobrodošle bi bile nova šola, bolj urejene avtobusne postaje v Brusnicah, Gabrju in na Ratežu ... Leta 2030 želim delati v kakšnem prijaznem podjetju s prijaznimi sodelavci. (Klemen)

Nujna so nova okna na šoli, upočasnitev prometa pred šolo, avtobusna postaja na zgornjem Ratežu, ureditev cest ... Želim, da bi se tudi Ratež industrijsko razvil. Jaz bom pa gotovo matematik v kakšnem laboratoriju. (Jure)

Jaz pa pogrešam avtobusno postajo v Gabrju, morda tudi kinodvorano – kot je bila včasih. Sicer pa si želim, da bi moje Gabrje (p)

ostalo umirjena in prijazna vas pod Gorjanci. Čez 17 let pa bom kot farmacevtka zaposlena v Krki. (Ema)

Skozi Ratež si želim urejen pločnik in urejeni obe križišči z oznakami za kolesarje in pešce, da se bomo vsi udeleženci v prometu počutili bolj varne. Zaradi številnih kamionov, ki vozijo smeti na Leskovec, se pogosto tudi odrasli ob tej cesti počutijo ogrožene. (Anže)

V našem kraju si zelo želim kolesarske poti, novo in varnejšo cesto, kino ... V prihodnosti hočem postati dober lesni inženir, ki bo imel lastno podjetje ter zaposlene sposobne in pridne ljudi. V prostem času pa bom ribaril ob Krki, če ne bo do takrat že preveč onesnažena. (Luka)

Želimo si več možnih avtobusnih prevozov za Novo mesto (in ne samo zjutraj), novo, večjo šolo in vrtec, preurejeno cerkev, turistično kmetijo z jahalnim centrom ... Službo si želim v naši dolini, kjer bi tudi svoje otroke učila ljubezni do doline pod Gorjanci. (Ksenja)

Pogrešam avtobusni prevoz iz okoliških KS v Novo mesto. Takoj je treba urediti cesto skozi Brusnice, ker je zelo nevarna za vse, predvsem šolarje! Tudi v Hrušici si mladi želimo kakšno igrišče. Če mi v prihodnosti kruha ne bo dala rodna Dolenjska, bom iskala službo širom Slovenije ali pa v tujini. (Lea K.)

URBANE OAZE

Drzna prenova naravnih virov bi občanom ustvarila nov, funkcionalen, svetel in pretočen bivalni prostor. Sodoben življenjski slog nas žal vse preveč prikuje v strukturirane procese, v katerih se ustvarjajo dejavnosti in dosežki brez prave vsebine. Moto učinkovitosti in produktivnosti v ospredje namreč še vedno postavlja mehaniko in manj doživljanje. Izpušča procese ustvarjalnosti, gibalnosti, v ospredje sili delovna osama, ne kultura sodelovanja. Preživljanje prostega časa je vse pogosteje zapolnjeno z vodenimi dejavnostmi, ki ne delujejo razbremenilno. Podaljšujejo stanje statičnosti – silijo nas k zbranosti, nekatere nas celo zadržujejo v sedečem položaju v zaprtem prostoru, še posebej na škodo dejavne udeležbe v naravi. Tako tudi izpeljava pedagoškega procesa v praksi še vedno pogosto zapostavlja gibalno in čustveno, motivacijsko področje na račun spoznavne, razumske komponente. Dejavnost kot temeljni pogoj učenčeve uče in razvojne uspešnosti postane večkrat žrtev tudi na račun slabih prostorskih pogojev.

Novo mesto je na strateški ravni zazrto v koncept pametnega in trajnostnega mesta. To sovпада z nacionalnim pristopom, ki govori o dejavni, zeleni in zdravi Sloveniji. Morda je dozorel čas, da tudi v našem mestu naravne potenciale preobrazimo v bolj živo okolje in jih integriramo v pedagoške, rekreacijske, umetniške, družabne vsebine.

Projekt Učilnice na prostem

V Novem mestu se lahko dejavno lotimo vzpostavljanja odprtih, naravnih učno-izkustvenih poti in poligonov. Ti bodo skozi svojo infrastrukturo in vsebine večini prebivalcem na atraktiven, edinstven in avtentičen način omogočali v naravi spoznavati izkustva na področjih matematike, glasbe, biologije, zemljepisa, športa, zgodovine idr. Kar so bile včasih trim steze za rekreacijo, bodo to učne/izkustvene poti za razvoj duha, družabnosti, ustvarjalnosti.

Snovalci projekta predlagamo, da v letih 2017–2020 v novomeški občini razvijemo vsaj dve učno-izkustveni poti, ki jih zaznamujejo različni vsebinski loki. Na osi novomeški parki–gozdna te površine ter na osi urbano zeleno–mestni griči. Vsebinsko in infrastrukturno poti zaznamujejo učno-izkustvene postaje, ki jih bomo v projektni skupni in v sodelovanju s pedagoškimi delavci, izumitelji, umetniki, ustanovami in tudi podjetji, ki bodo točke in poti sponzorirali, razvili naravne točke prebujanja, ustvarjalnosti, izkustva, po zgledu najnaprednejših eko in pametnih mest po svetu – od Skandinavije do srednje, zahodne pa tudi južne Evrope.

Cilji, ki jih bomo pri projektu zasledovali, so:

1. pluralna uporaba učno-izkustvenih poti za vse sloje in vse demografske skupine z namenom izboljšanja kakovosti preživljanja prostega časa;
2. dopolnitev zmogljivosti za raznovrstno in svojevrstno izvajanje učnih programov na odprtem, v naravi;
3. razviti poti kot integralni del dodatne ponudbe v spletu turistične ponudbe Novega mesta in Dolenjske;
4. prispevati k medresorski kreativnosti in medgeneracijskemu sodelovanju.

Ponujamo torej konkreten odgovor tako arhitekturni kot tudi družbeni problematiki našega kraja. Nastavki in možnosti za izboljšanje družbene klime obstajajo. Ali jih bomo snovalci projekta uresničili, pa je odvisno tudi od odločevalcev na občini, ki lahko s svojimi povezavami, podporo in nenazadnje tudi s finančnimi sredstvi prispevajo k uresnitvi te vizije.

Ostali snovalci projekta: Nuša More, Bernarda Barbo, Osnovna šola Center, Primož Žižek, Zavod Tovarna

Foto: Peter Žunič Fabjančič

Foto: Peter Žunič Fabjančič

				NOVO MESTO	RAZBRZDANO VESELJAČENJE, ORGIJE	ZGODOVINSKA UTRDBA BLIZU SAN ANTONIA V TEKSASU	RELEJNA NAPRAVA	NOŽ ZA BRITJE, BRITEV	PRI ST. GR. TEKMOVALEC NA OLIMPIJSKIH IGRAH	POROČANJE O KAKEM DOGODKU S KRAJA DOGANJANJA	SLOVENSKA ALPSKA SMUČARKA (DREV)
				NEKDANJA PRVA DAMA ZDA (BUSH)							
				SNOV, KI VZBUJA ALERGIJO							
				GRŠKA MUZA EPSKEGA PESNIŠTVA							
				ZNOJ							VNETJE SLUZNICE S POVEČANIM IZLOČANJEM SLUZI
SESTAVIL: PETER UDIR	VELIKA ŽELJA, APETIT	DOHODEK OD LASTNIŠTVA NEPREMIČNIN, VPLAČANEGA DENARJA	OČE	DED PO PRIMORSKO MESTO V FRANCIJI, OB MOZELI			SL. PISATELJ (JANI)				
							23. ČRKA GR. ALFABETA				
STANJE, KO JE UGLED, VELJAVA KOGA ZMANJŠANA							MEHKA, MAZAVA SNOV				
							ARALSKO JEZERO				
LATA								KRADLJIVEC			
								SL. PISATELJ (DOLENC)			
STROKOVNIAK ZA ANATOMIJO						GL. MESTO ITALIJE			ŽLOGAR, ANTON		
						ŽRELO, GRLO			GALANTEN ČLOVEK		
SELIŠKAR, TONE			ZMAGOSLAVJE, TRIUMF					ŽELATINA IZ MORSKIH ALG			
			FOSIL					LEPOZNANSTVO			
POČELO TAOIZMA				NARAMNIK, NAŠITEK						NAJVEČJE MESTO SLOVENSKEGA OBALE	CELOTNO ŠTEVILO IZVODOV ENE IZDAJE KAKE PUBLIKACIJE
				PODSTREŠNA SOBA							
NOVO MESTO	OKENSKO KRILO	KISLA PIJAČA					SLOVENSKI KARTOGRAF (IVAN)				
		FR. MODNI KREATOR (PAUL)					KRUŠNI OČE				
PLAST NANESENEGA SNEGA						EGIPČANSKI BOG MESECA			GROBO ORIENTALSKO DOM. SUKNO		
						ZEMLJIŠČE, SVET			PRETIRANA VZNESEENOST		
OSLADKANO VKUHANO SADJE						SVEDER ZA VRTANJE ČEPNIH LUKENJ					
						MEDENO PECIVO					
SLOVENSKA PEVKA (PUŠLAR)					IZBRANCI, ODLIČNIKI				DOLINAR, LOJZE		
					SLOVENSKA PISATELJICA (PEROCI)				JAPONSKA NABIRALKA BISEROV		
REKA EVROTAS				PUŠČAVNIKOVO BIVALIŠČE							
				IVAN MINATTI							
KDOR OPRAVLJA CENITEV							KOS, PRIMEREK				
BOJOTSKI KRALJ V GRŠKI MITOLOGIJI							ZA MEDITACIJO UGODNI TELESNI POLOŽAJI PRI JOGI				

KALIOPA - grška muza epskega pesništva; **POIRET** - francoski modni kreator (Paul); **SELAN** - slovenski kartograf (Ivan); **VIRK** - slovenski pisatelj (Jani);

Geslo pošljite na naslov MO Novo mesto, Seidlova cesta 1, 8000 Novo mesto, s pripisom Križanka. Upoštevali bomo vse pravilne rešitve, ki bodo prispele do 30. decembra, in med njimi izžrebali 10 nagrajencev, ki bodo nagrado dobili po pošti. Podelili bomo 10 polo majic z grbom MO Novo mesto.

Avtor križanke: Peter Udir

Ime in priimek:

E-naslov in telefon:

Iskano geslo:

MESTNA OBČINA NOVO MESTO VABI NA

★ ★ ★
VESELI

DECEMBER

GLAVNI TRG 5. - 31. 12.

TRIJE DOBRI MOŽJE
PRAVLJIČNA DEŽELA ZA OTROKE
DRSALIŠČE NA TRGU
NOČ NAKUPOV
BOŽIČNI SEJEM
VLADO KRESLIN IN MALI BOGOVI

SILVESTROVANJE

HELP! - A BEATLES TRIBUTE

NINA PUŠLAR